

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Nevşehir İli Kapadokya Film Platosu

Ön Fizibilite Raporu

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Nevşehir İli Kapadokya Film Platosu

Ön Fizibilite Raporu

2021

ŞUBAT

RAPOR KAPSAMI

Bu ön fizibilite raporu, bölgede film sektörü faaliyetlerinden elde edilen katma değeri artırmak amacıyla Nevşehir ilinde kapalı plato kurulmasının uygunluğunu tespit etmek, yatırımcılarda yatırım fikri oluşturmak ve detaylı fizibilite çalışmalarına altlık oluşturmak üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yatırımcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapordaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ahiler Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları Ahiler Kalkınma Ajansı'na aittir. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Ahiler Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

İÇİNDEKİLER

1.YATIRIMIN KÜNYESİ.....	4
2. EKONOMİK ANALİZ	6
2.1 Sektörün Tanımı	6
2.2 Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler	10
2.2.1 Yatırım Teşvik Sistemi	10
2.2.2 Diğer Destekler.....	11
2.3 Sektörün Profili	12
2.4 Dış Ticaret ve Yurt İçi Talep	27
2.5 Hizmet, Kapasite ve Talep Tahmini	28
2.6 Girdi Piyasası.....	29
2.7 Pazar ve Satış Analizi	29
3. TEKNİK ANALİZ.....	30
3.1 Kuruluş Yeri Seçimi.....	30
3.2 Üretim Teknolojisi.....	33
3.3 İnsan Kaynakları.....	34
4. FİNANSAL ANALİZ.....	39
4.1 Sabit Yatırım Tutarı	39
4.2 Yatırımın Geri Dönüş Süresi.....	41
5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ.....	42
5.1 Çevresel Etki.....	42
5.2 Sosyal Etki	44

TABLULAR

Tablo 1. Sinema ve Tv Programları Faaliyet Sınıflandırması.....	6
Tablo 2. Film Ofisi ve Film Platosu Hizmetleri İle Teknik Kapasitedeki Miktarları.....	10
Tablo 3. Gösteri Sanatları ve Eğlence Hizmetleri Sektörünün Etkileşimde Olduğu Sektörler14	
Tablo 4. Ülkelere Göre Gişe Gelirleri.....	15
Tablo 5. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetleri Girişim Sayısı.....	18
Tablo 6. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetleri Çalışan Sayısı.....	19
Tablo 7. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetlerinde Üretim Değeri.....	19
Tablo 8. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetlerinde Katma Değer.....	20
Tablo 9. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetlerinde Ciro	21
Tablo 10. Türkiye’de Sinema Salonu Sayısı ve Seyirci Sayısı.....	21
Tablo 11. Türkiye’de Sinemalarda Gösterilen Film Sayısı ve Seyirci Sayısı	22
Tablo 12. Türkiye’de Program Türleri ve İzlenme Oranları	24
Tablo 13. Türkiye’deki Film Ofisi ve Platolar.....	26
Tablo 14. Yıllar İtibarıyla Öngörülen Hizmet Miktarları.....	28
Tablo 15. Nevşehir İli 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	34
Tablo 16. Nevşehir İli Çalışma Çağındaki Nüfusun Oranı.....	35
Tablo 17. Nevşehir İli Genç Nüfus Oranı	35
Tablo 18. Teknik Kapasitede Yıllık Personel Giderleri	37
Tablo 19. Etüt Ve Proje Giderleri.....	39
Tablo 20. İnşaat Harcamaları	40
Tablo 21. Makine Ekipman Harcamaları.....	40
Tablo 22. Sabit Yatırım Tutarı	41
Tablo 23. Atık ve Doğal Kaynak Kullanımı Durumu	43

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Sinema ve Tv Film-Dizilerinde Değer Zinciri.....	13
Grafik 2. 2019 Yılında Dünya Geneline Hasılat Rekoru Kıran Filmler	15
Grafik 3. En Fazla Film Üreten Ülkeler ve Film Sayısı (2016).....	16

Grafik 4. Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi.....	17
Grafik 5. Sinema Filmi, Video ve Tv Programı Faaliyetlerinde Katma Değer Oranı (%)	20
Grafik 6. Türkiye’de Gösterime Giren Toplam Film Sayısı ve Yerli Film Sayısı (Adet)	22
Grafik 7. Türkiye’de Toplam Film İzleyicisi ve Yerli Film İzleyici Sayısı (Milyon Kişi)	23

KAPADOKYA FİLM PLATOSU ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

1.YATIRIMIN KÜNYESİ

Yatırım Konusu	Kapalı Film Platosu	
Üretilecek Ürün/Hizmet	Film Ofisi Hizmetleri ve Kapalı Film Platosu Kiralama	
Yatırım Yeri (İl – İlçe)	Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi	
Teknik Kapasitedeki Yıllık Üretim Miktarı	20 Film/Yıl, 250 Gün/Yıl Plato Kiralama Hizmeti	
Sabit Yatırım Tutarı	1.320.330 USD	
Yatırım Süresi	12 Ay	
Sektörün Kapasite Kullanım Oranı		
İstihdam Kapasitesi	7 Kişi Doğrudan İstihdam, Orta Vadede 100 Kişi Dolaylı İstihdam	
Yatırımın Geri Dönüş Süresi	5 yıl	
İlgili NACE Kodu Rev. 3	77.39.07	
İlgili GTİP Numarası	Film Platosu Yatırımı taşınmaz yatırımlar olduğu için GTİP numarası bulunmamaktadır.	
Yatırımın Hedef Ülkesi	Yurtiçi, Avrupa ve Asya pazarı	
Yatırımın Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Etkisi	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki
	Amaç 1: Yoksulluğa Son, Amaç 8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme	Amaç 10: Eşitsizliklerin Azaltılması,
Diğer İlgili Hususlar	Kamu, özel sektör ve akademik kesimin verimli işbirliğine dayalı bir yapılanma, öngörülen insan kaynağının liyakat esaslı sağlanması, hedeflenen hizmetlerin yerine getirilmesinde kararlı ve planlı bir strateji gereklidir.	

Subject of the Project	Film Plateau	
Information about the Service	Film Office Services and Indoor Film Stage Rental	
Investment Location (Province-District)	Nevşehir Province, Ürgüp District	
Annual Production in Technical Capacity	20 Film/Year, 250 Day/Year Plateau Rental	
Fixed Investment Cost (USD)	1.320.330 USD	
Investment Period	12 Months	
Economic Capacity Utilization Rate of the Sector		
Employment Capacity	7 People Direct employment, 100 people indirect employment in the medium term	
NACE Code of the Product/Service (Rev.3)	77.39.07	
Harmonized Code (HS) of the Product/Service	As film plateau investments are immovable investments, there is no HS Code	
Payback Period of Investment	5 Years	
Target Country of Investment	Domestic, European and Asian Markets	
Impact of the Investment on Sustainable Development Goals	Direct Impact	Indirect Impact
	Goal 1: No Poverty Goal 8: Decent Work and Economic Growth	Goal 10: Reduced Inequality
Other Related Issues	A structuring based on efficient cooperation of the public, private sector and academia, Providing the envisaged human resources based on merit, A determined and planned strategy in the fulfillment of targeted services	

2. EKONOMİK ANALİZ

2.1 Sektörün Tanımı

Ön fizibilite konusu film platosu kurulumu, sinema ve televizyon filmlerinin çekimi amacıyla oluşturulmuş özel alanları içeren bir yatırım projesidir” Film Platosu; film çekilmek için oluşturulmuş, dekor ve gerekli teknik donanım imkân sağlayan açık veya kapalı özel alanlardır. Sinema filmi ve dizi filmler ana temayla birlikte hayatın bütün aşamasını mekân ve objelerle seyirciye sunmaktadır. Gerek filmin/dizinin konusu ve sahnelerinin geçtiği mekânlar gerekse bu mekânlarda kullanılan tüm objeler yapımcı tarafından ya doğal olarak filme alınmakta ya da yapay yollarla oluşturulan mekân ve objeler vasıtasıyla seyirciye aktarılmaktadır. Özellikle tarihi filmlerin ve dizilerin çekiminde yapay şekilde yaratılan mekânlar önemli bir hizmeti yerine getirmektedir. Gerçek mekânlarda çekilmesi zor olan dönem filmlerinin tarihi setlerini kurarak filmi yapmak hem daha güvenli ve hızlı çalışma imkânı sağladığı gibi hem de daha ucuz çekim olanağını sağlamaktadır. Özellikle uzun süreli başta dizi filmler olmak üzere sinema filmlerinde platolar daha ekonomik çözümler sağlamaktadır.

Film platosu, sinema ve film endüstrisine destek sağlayan bir hizmet koludur. Sunulan bu hizmet faaliyeti, NACE Revize 2 sınıflama sistemine göre İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri alt ayrımında 77.39.07 kodlu “Ticari Radyo, Televizyon ve Telekomünikasyon Ekipmanları, Sinema Filmi Yapım Ekipmanları, Telefon, Faks Makinesi, Çağrı Cihazı ve Hücresel Telefonların Operatörsüz Olarak Kiralanması veya Leasingi (Kişisel ve Ev Eşyası Olan TV, Radyo, Kameralar Hariç) (Finansal Leasing Hariç)” faaliyeti içerisinde yer almaktadır.

Bununla birlikte sektörün temel kullanıcısı olan Sinema ve TV Programı faaliyetleri ise Bilgi ve İletişim alt ayrımında 59 kodlu “Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programları Yapımcılığı, Ses Kaydı ve Müzik Yayımlama Faaliyetleri” içerisinde yer almaktadır. Film platosu hizmetleri; bu faaliyet alt ayrımında 59.11 kodlu “Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programları Yapım Faaliyetleri” ile ilgili hizmetlerin yerine getirilmesine katkı sağlamaktadır.

Tablo 1. Sinema ve TV Programları Faaliyet Sınıflandırması

NACE Kodu	Faaliyetin Tanımı
J	Bilgi ve İletişim
59	Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetleri
59.1	Sinema filmi, video ve televizyon programı faaliyetleri
59.11	Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri
59.12	Sinema filmi, video ve televizyon programları çekim sonrası faaliyetleri
59.13	Sinema filmi, video ve televizyon programları dağıtım faaliyetleri
59.14	Sinema filmi gösterim faaliyetleri
59.2	Ses kaydı ve müzik yayıncılığı faaliyetleri

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Sınıflama Sunucusu, Sınıflamalar.

59.11 kodlu sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri içinde yer alan film platosu, bir hizmet faaliyetini içermektedir. Dolayısıyla film platosu hizmetleri direkt olarak dış ticarete tabi bir faaliyeti içermemektedir. Ancak film platolarının, gerek bu platolarda çekilen sinema ve dizi filmlerinin diğer ülkelerde de gösterime sunulması başka bir ifadeyle çekilen filmlerin başka ülkelere satılması gerekse yabancı yapımcıların bu platoları kiralaması nedeniyle dolaylı olarak döviz kazandırıcı bir yapısı da bulunmaktadır.

Satışa konu olan hizmet tasarlanırken plato yatırımını oluşturup, bu hizmetlerin satışını yapmayı hedeflemek yerine, öncelikle bölgenin tercih nedeni olan unsurlar incelenerek bu hizmetlerden elde

edilen gelirin artırılmasını sağlayacak faaliyetlere ve bölgede çekim yapan ekiplerin ihtiyaçlarına odaklanılmıştır.

Kapadokya Bölgesi arkeolojik, coğrafi doğal sit niteliğindeki alanları, yöreye has canlı materyalleri, köklü din merkezi olma kimliği ile Avrupalı ve son dönemde özellikle Uzak Doğulu yapımcılar nezdinde talep görmektedir. Bu eşsiz özelliklerin film ekiplerinden elde edilecek gelirin artırılması yönüyle değerlendirilmesine yönelik iki yöntem bulunmaktadır. Birincisi, mevcut talep nedeni olan potansiyelin açığa çıkartılması yönüne odaklanılarak bu potansiyelin ve değerlerin planlı şekilde geliştirilmesidir. İkincisi ise, film ekiplerinin mevcutta karşılanmayan ihtiyaçlarının yine bu ihtiyaca uygun şekilde sistematik ve planlı şekilde karşılanmasıdır. Ön fizibilite çalışmasında bu iki ana olguya odaklanılarak yatırım ve hizmet tasarımı gerçekleştirilmiştir.

Hem bölgesel potansiyelin ortaya çıkarılarak bir hizmet paketi olarak sunulmasında hem de mevcut ihtiyaçların daha sistematik ve daha gelişmiş şekilde karşılanmasında gerçekleştirilebilecek çok çeşitli faaliyetler olduğu tespit edilmiştir. Bu faaliyetlerin tanımlanması, gerçekleştirilmesi için gerekli faaliyet planlarının yapılması, planın gerektirdiği kaynakların ve işgücünün oluşturulması, bu kaynak ve işgücünü kurumsal bir yapı altında toplayacak kamu güdümlü bir iradenin harekete geçmesi, planlanan yapıyı işletecek liyakatli, tecrübeli ve ehil bir organizasyonun başlangıçta bölgede halihazırda mevcut çalışanları odağına alan bir yapıda kurulması, konuya destek verecek akademik, kamusal, STK ve özel sektörü içeren aktörlerin katkısını alacak ve kısa, orta ve uzun vadeli canlı iş planları ile bu kurumsal yapının işlevselliğini sağlayacak yasal/yönetmelik bir dizi mevzuat çıkartılması gibi sistematik, gelişmiş bir çabanın harcanması gerekmektedir.

Bölgesel potansiyelin ortaya çıkartılmasında yapılacak temel faaliyet ulusal ve uluslararası film festivalleri başta olmak üzere her yıl gerçekleştirilen festivallerde, online webinar veya canlı faaliyetlerde bölgenin film yapımcıları için cazibe konusu olan özelliklerine eşlik edecek olan ve bu projenin gelir getirici hizmetlerinin esasını oluşturacak faaliyetlerin tanıtılıp pazarlanmasıdır. Bu tanıtım ve pazarlama bir turizm tanıtımı değil, yapımcıların taleplerinin daha üst seviyede, sistematik, daha nitelikli ve daha uygun koşullarda nasıl karşılanacağına dair bir pazarlama olmalıdır. Bu pazarlamayı yapabilmek için personel niteliği kadar bölge potansiyelinin envanter olarak ortaya konmuş olması da gereklidir. Yöresel mevcut potansiyeli ortaya çıkarmak, bu potansiyeldeki değişimi izlemek, kullanma araçlarını oluşturmak, yöresel aktörleri ve araçları sistematik şekilde istenen zamanda ve yerde hazır etmekle mümkündür. Diğer bir deyişle tanıtım yapılırken gerekli olan canlı veri tabanının hazırlanması ve konusunda ehil işgücünün gayreti ile bölgeye getireceği yapım ekiplerinin, bu tanıtımla vaad edilen hizmetleri de bölgede bulması gerekmektedir. Bu da hem tanıtımda hem hizmet sunumunda gerekli kurumsal yapı, mevzuat altyapısı ve kaynakların hazır olmasını gerektirecektir.

Film yapımcılarının bu bölgeye daha fazla kaynak aktarması, halihazırda bölge dışından temin ettikleri ya da kendi imkânları ile giderdikleri hizmetleri bölgede daha ucuza ve daha nitelikli bulması ile mümkündür. Bu ihtiyaçların başında çekimler süresince bölgeye taşınan işgücü maliyetinin düşürülmesi gelmektedir. İşgücü maliyetlerinin düşürülmesi kadar çekimler için gerekli olabilen adliye, hastane, karakol, mahkeme salonu, nezarethane gibi mekân kullanımındaki maliyetlerin düşürülmesi de gelmektedir. Nitelikli ve ihtiyacı karşılayacak işgücünün bölge dışından getirilmesi yerine bölgeden sağlanması mümkün olursa, mekân ihtiyacının giderilmesinde mevcut durumda bölge dışında İstanbul gibi şehirlerde yapay platolara gitmek ya da bölgedeki gerçek mekânları izin dahilinde ve sınırlı zamanda kullanmak yerine bölgede kendilerine sağlanacak kapalı bir platoda istedikleri şekilde değişiklik yaparak kullanmak mümkün olursa, bu durum yapım ekiplerinin bölgeye sağlayacakları katma değeri doğrudan artıracaktır.

Mevcut durumda, kısmen figürasyon hariç, işgücü büyük ölçüde bölge dışından getirilmektedir. Yapay mekânlar için ise ya bölge dışına gidilmekte ya bölgede sağlanan izinlerle kısıtlı zamanda gerçek mekânlar kısıtlı ölçüde kullanılmakta ya da çekimlerde kullanılan mevcut konak ve otellerin kalıcı ya da geçici şekilde değiştirilmesi ile bu ihtiyaç karşılanmaktadır. Dolayısı ile hedef film ekiplerinin bölge dışından getirdiği işgücünün, en az bölge dışından getirilen işgücünün niteliğinde bölgeden temininin

sağlanması hedef faaliyetlerden biridir. Hedef faaliyetlerden ikincisi ise ihtiyaç duyulan yapay ya da fiziki mekânların daha hızlı kullanımını sağlayarak film ekiplerinin maliyetini düşürecek yapay mekânların sağlanmasıdır. Birinci hedef, bölgedeki mevcut işgücünün daha etkin kullanımı ile başlayan ve sistematik şekilde uygulamadaki usta çırak eğitimi, akademik eğitim gibi kısa, orta, uzun vadeli planlı ve kesintisiz bir dizi faaliyeti ve kurumsal işbirliğini gerektirirken, ikinci hedef faaliyetin gerçekleştirilmesi daha hızlı ve daha kolay olacaktır.

Aşağıda iki ana, detayda dört başlıkta toplanan hizmet tasarımı (*ikisi doğrudan, diğer ikisi de dolaylı gelir getirici hizmetlerdir*) bu bakış açısı ve sistematikte oluşturulmuştur.

Bölgede halihazırda çekim yapan ekiplerin ihtiyaç duyduğu hizmetler ve fiziksel yapılar irdelenmiş, bu hizmetler aşağıda açıklandığı gibi temelde iki ana başlıkta toplanmıştır. Bu iki ana başlık kendi içinde doğrudan gelir etkisi olan ve dolaylı gelir etkisi yaratan hizmetler olarak ayrıca iki gruba ayrılmış ve Tablo 2'de özetlenmiştir.

- 1. Film Ofisi Hizmetleri:** Film Ofisi olarak adlandırılan ve bölgenin doğal film platosu özelliklerinin yurt içi/yurt dışı film sektörüne pazarlanması ve bölgeye çekilen film çalışmalarında film ekiplerinin ihtiyaç duyduğu mekân ve yerel işgücünün temini ile çekimler sürecinde film ekiplerinin otel ve barınma, yemek ve içecek ihtiyaçlarının karşılanması, mekân kullanımında gerekli yasal izinlerin alınması, bürokratik aşamalarındaki hizmetler, dekor/elektronik mekanik ve/veya marangozluk malzemesi tedariki, işçilik, nakliye, sigorta gibi gereksinimlerinin karşılanması, bölgenin çekimlerde gerekli olan yereldeki ışık ve mekân planlarının belirlenip hazırlanması, yöresel aksesuar, figürasyon, oyuncu, dublör, dekor malzemesi tedariki hizmetlerinin tamamının paket halinde sunulması hizmetidir.
- 2. Film Platosu Kiralama Hizmeti:** Aynı kurumsal yapı altında, yapay film platosu olarak kullanılabilecek tavan yüksekliği 8-12 m arasında değişen, tek katlı ve üç katlı iki ana bölümü olan kapalı mekânın altyapısı ile kiralanması hizmetidir.

Verilecek bu hizmetlerin yıllık teknik kapasitedeki miktarı aşağıdaki gibi öngörülmüştür.

- 1. Film Ofisi Hizmetleri:** Bu hizmetin teknik kapasitedeki yıllık miktarı sahip olduğu işgücünün büyüklük/nitelikleri ile Kapadokya ve civarındaki doğal plato olarak kullanılacak mekânların sınıрыyla orantılı olacaktır. Bu hizmet miktarı öngörülürken geçmiş yıllarda bölgedeki film faaliyetlerinin sayısı, gerçekleştirilen mekânlar ve kullanılan lokasyonlar dikkate alınarak ve temkinli bir yaklaşımla bölgede aynı anda en fazla 5 film ve/veya belgesel/ve/veya dizi filmin çekileceği kabul edilmiştir. Kapadokya Bölgesi'nde son elli yılda belgesel ve reklam filmleri hariç olmak üzere yerli ve yabancı yapımcılar tarafından 214 tane sinema filmi ve TV yapımı çekilmiştir.

Uzun metrajlı filmlerin çekilmesinde bölgenin doğal plato olarak kullanılma süreci 20-30 gün arasında değişmektedir. Belgesel ve dizi çekimleri ise her bir bölümü ortalama 1 hafta süren çekimleri gerektirmektedir. Teknik kapasitedeki hizmetler, ortalama çekim süreleri 20-30 gün süren uzun metrajlı sinema filmi üzerinden değerlendirilmiştir. Diğer bir deyişle teknik kapasitedeki hizmet miktarı belirlenirken uzun metrajlı film çekim süresi esas alınmış ve tüm çekimler bu süreye indirgenerek hesaplama yapılmıştır. Dolayısı ile çekime konu olan film türü hangisi olursa olsun, proje kapsamında öngörülen film ofisi personeli ile aynı anda en fazla iki filmin ve yılda en fazla yirmi uzun metrajlı filmin çekim hizmetlerinin yapılacağı kabul edilmiştir.

- 2. Film Platosu Kiralama Hizmeti:** Film platosu kiralama sayısı, oluşturulacak film platosunun büyüklüğüne ve kiralanabilecek süreye bağlıdır. Bölgede halihazırda çekim yapan film ekipleri ile yapılan görüşmelerde belirtilen ihtiyaca uygun olabilecek bir platonun teknik olarak yılda en fazla bir ay sürececek bakım, onarım, hazırlanma süresi, resmî tatiller de dikkate alınarak kiralanabilecek en uzun sürenin 250 gün olacağı kabul edilmiştir.

Film Ofisi olarak kurgulanacak yapıda, satışa konu olan hizmetlerin dışında satışa konu olmayan, gelir etkisi dolaylı olan farklı faaliyetler de yerine getirilmek durumundadır. Bu faaliyetler işgücünün sayısını, niteliğini ve dolayısı ile işletme giderlerini doğrudan etkileyecek, işletme gelirlerine ise dolaylı katkı sağlayacak türde faaliyetlerdir.

Doğrudan gelir etkisi olmayan, dolaylı gelir yaratacak faaliyetlerden birincisi TR71 bölgesindeki film sektörüne hizmet edecek yerel değerlerin, tarihi, fiziksel, demografik, kültürel yapının, hizmet sunucularının, potansiyel işgücünün (*cast, canlı ve cansız materyal temini, mekân belirleme*), mevcut yürüyen projelerin izlenmesi ve sürekli güncellenen envanterinin oluşturulması olarak özetlenecek türde faaliyetlerdir. Çekilecek filmlere zengin görsellik katmak amacıyla kullanılacak bu unsurlar, işletme giderlerini doğrudan artırırken, işletme gelirlerine, verilecek hizmetin niteliğini artırıcı ve iş geliştirme potansiyeli olarak yansıyacak faaliyetler sınıfındadır. Diğer bir deyişle bu faaliyetlerin gelirler üzerindeki etkisi dolaylıdır.

Doğrudan gelir etkisi olmayıp dolaylı gelir yaratacak faaliyetlerden ikincisi ise mevcut doğal film platosu olarak kullanıma izin yoluyla açılan mekânların çekimler süresince hasara, zarara uğramaması, muhafaza edilmesini sağlayacak önlemlerin geliştirilmesi ve geliştirilen bu önlemlerin kontrol, izleme, gerekirse tazmin işlemlerinin gerçekleştirilmesidir. Bu faaliyetler işletme giderlerini doğrudan artırırken işletme gelirlerine doğrudan gelir olarak yansımamaktadır. Ancak uzun vadede bölgenin bu potansiyelinin muhafaza edilmesi, plato kullanımının ve hedeflenen hizmetlerin sürdürülebilirliğine ciddi katkı sağlayacak faaliyetlerdir. Bu yolla hem mevcut yapı korunurken hem de bölgede müdahale edilmesi gereken, restorasyon vb bakım çalışmalarının kısa, orta, uzun vadeli planlaması da kolaylıkla yapılabilecektir. Çekimler sürecinde kiralanan mekânların muhafaza edilmesi, yerel halktan temin edilen malzeme, hizmet ve eliş sanatların da değerinde pazarlanması mümkün olacaktır. Bu faaliyetlerin gelirler üzerindeki etkisi de, tıpkı satışa konu olmayan faaliyetlerden birincisi gibi dolaylı bir etkidir. Bu nedenle satışa dolaylı katkısı olan bu iki tür faaliyetin giderleri hesaplara yansıtılırken, gelir üzerindeki etkisi dikkate alınmamıştır. Söz konusu bu denetim ve izleme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için kurulacak yapıda kamu yetkilerini haiz bir birimin ya da ortağın veya denetim kurulu, teftiş kurulu gibi bir birimin olması sağlanabilir.

Yukarıda açıklanan satışa konu olan hizmetler ile satışa konu olmayan ancak gelir etkisi dolaylı olan faaliyetlerin dökümü ve teknik kapasitede yıllık miktarları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir. Bu noktada proje konusu yatırım ile hedeflenen bölgesel katma değer artırılmasını sağlayacak esas gelir getirici faaliyetlerin "*Film Ofisi Hizmetleri*" olarak isimlendirilen faaliyetler olduğu unutulmamalıdır. "*Film Platosu Kiralama Hizmeti*" esas gelir getirici hizmetin yanında ilâve bir hizmet olup "*Film Ofisi Hizmetlerini*" destekleyen ve film ekiplerinin bölgede kalma süresini artırıp, çekim maliyetlerini düşüren bir hizmet türünde yan faaliyet olacaktır.

Tablo 2. Film Ofisi ve Film Platosu Hizmetleri ile Teknik Kapasitedeki Miktarları

Hizmet Türleri		Teknik Kapasitede Yıllık Miktarlar	Doğrudan Kullanılacak Personelin Sayısı (İdari Personel Hariç)	Personel Niteliği
I. Film Ofisi Hizmetleri:				
1.	Gelir Getirici Hizmetler 1 (Yereldeki Hizmetlerin Sağlanması) (Yerel işgücü, yerel malzeme ve hizmet temini, otel ve barınma, yemek ve içecek ihtiyaçlarının karşılanması, mekân kullanımında gerekli yasal izinlerin alınması, bürokratik aşamalarındaki hizmetler, dekor/elektronik mekanik ve/veya marangozluk malzemesi tedariki, işçilik, nakliye, sigorta gibi gereksinimlerinin karşılanması ile ulusal/uluslararası pazarlama)	20 Adet/Yıl Uzun metrajlı film	2 kişi	Dil bilen, film sinema sektörünün dinamiklerine aşina, sinema, TV ve film süreçlerine ilişkin teknik bilgisi olan, iletişim becerileri yüksek
2.	Doğrudan Gelir Etkisi Olmayan Hizmetler (Bölgesel canlı envanter oluşturma ve hizmet tedariki)		2 kişi	Bölgenin coğrafi, kültürel, yerel değerlerini, potansiyelini, film sanayiine hizmet edebilecek figürasyon, iklim, ışık, yerel koordinasyon, halkla ilişkiler türündeki iş ve işlemlere hâkim olabilecek, sistematik çalışma ve iletişim becerisi olan.
II. Film Platosu Kiralama Hizmeti				
1.	Gelir Getirici Hizmet 2 (Kiralama Faaliyeti)	250 Gün/Yıl	1 kişi	Kiralama süreçlerinin hukuki gerekliliklerine hâkim, dokümantasyon geliştirme, kayıt tutma ve izleme becerisi olan
2.	Doğrudan Gelir Etkisi Olmayan Hizmetler (Doğal Plato kullanımına konu olan tarihi/kültürel mekânların mevcut durum/çekim sonrası durum tespiti, kontrolü, izlenmesi, gerekirse tazmini işlemleri)		1 kişi	Bölgesel ve tarihi değerlerin özelliklerini bilen, arkeolojik ve restorasyon bilgisi olan hukuk bilgisine sahip tercihen mimar ya da mimari bilgisine sahip hukukçu.

2.2 Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler

2.2.1 Yatırım Teşvik Sistemi

15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren yatırım teşvik sistemi 4 farklı uygulamadan oluşmaktadır:

1. Genel Teşvik Uygulamaları
2. Bölgesel Teşvik Uygulamaları

3. Öncelikli Yatırımların Teşviki

4. Stratejik Yatırımların Teşviki

Film Platosu yatırımı, yukarıda yer alan yatırım teşvik uygulamalarının hiçbirinden faydalanamamaktadır. Bununla birlikte T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yapımcı şirketlere yönelik gerek sinema filmi gerekse dizi film çekimleri için verdiği destekler bulunmaktadır.

2.2.2 Diğer Destekler

Türkiye'de sinema sektörü 5224 sayılı "Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun" (5224 sayılı Kanun) ve bu kanuna dayalı olarak çıkarılan "Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik", "Sinema Filmlerinin Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik", "Sinematografik Ortak Yapımlar ve Türkiye'de Ticari Amaçlı Film Çekmek İsteyen Yerli ve Yabancı Yapımcılar Hakkında Yönetmelik" ile düzenlenmektedir. 5224 sayılı Kanun ve ilgili diğer yönetmelikler sinema sektörünün güçlendirilmesi, desteklenmesi, kayıt ve sicile esas olacak şekilde sinema filmlerinin değerlendirilmesi ve sınıflandırılması ile ilgili hükümler içermektedir. Sinema sektörü ile ilgili bu faaliyetler T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde kurulmuş olan Sinema Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Sinema sektörünün güçlendirilmesi amacıyla yerli ve yabancı yatırım ve girişimlerin desteklenmesi yapım, senaryo yazımı, arşiv, belgeleme, teknik alt yapı, eğitim, araştırma, geliştirme, tanıtım, dağıtım, pazarlama, gösterim alanlarına ilişkin projeleri içermektedir. Desteklemeler genel olarak üç şekilde yapılmaktadır:

- Proje Desteği
- Yapım Desteği
- Yapım Sonrası Desteği

Proje Desteği; araştırma, geliştirme, senaryo ve diyalog yazımı, çeviri, tasarım ve benzerleri gibi yapım öncesi aşamaların desteklenmesi amacıyla yapılmaktadır. Proje desteği doğrudan ve geri ödemesiz şekilde uygulanmaktadır.

Yapım Desteği; sinema filminin yapım öncesi hazırlık aşamasından, gösteriminin yapılabileceği hale getirilmesine kadar geçen tüm yapım aşamalarının desteklenmesini içermektedir. Doğrudan ve dolaylı olarak uygulanan yapım desteği, geri ödemeli destek kapsamındadır.

Yapım Sonrası Desteği; sinema filminin izleyiciye ulaştırılabilmesi amacıyla tanıtım, dağıtım ve gösterim aşamalarının desteklenmesini kapsamaktadır. Doğrudan veya dolaylı olarak uygulanan yapım sonrası desteği, geri ödemeli veya geri ödemesiz destek kapsamında olabilmektedir.

Doğrudan destek ilgiliye doğrudan ödeme yapılmasını içerirken, dolaylı destek yapımcı tarafından alınan banka kredisinin faiz ödemelerinin, vergi ödemelerinin ve ilgili diğer masraflarının karşılanmasını içermektedir. Doğrudan yapım destekleri filmin gösterime girmesinden itibaren yaklaşık iki yıl içinde, dolaylı destekler ise ana kredi kuruluşuna yapılan ödemelerin tamamlanmasının ardından yaklaşık iki yıl içinde geri ödenmektedir.

Bakanlık tarafından sağlanan proje ve yapım desteği filmin toplam bütçesini kapsayabilirken, yapım sonrası için sağlanan destek ise yapımın yapım sonrası bütçesinin %50'sini geçmemektedir. Bununla birlikte Bakanlık, ilgili filmin, sağlanan desteği geri ödeyebilecek kadar gelir elde edememesi durumunda verilen desteği hibeye çevirebilmektedir.

Yapım desteğine tek seferde sadece bir proje için başvurulabilmektedir. Yapımcılar ikinci bir proje için aldıkları desteğin geri ödenmesi sağlandıktan sonra ya da üç yıllık bekleme süresinin ardından başvurabilmektedir.

Sektörünün tek fon sağlayıcısı konumunda bulunan Sinema Genel Müdürlüğü sektöre;

- Animasyon Film Yapım
- Araştırma ve Geliştirme
- Belgesel Film Yapım
- İlk Filmini Gerçekleştirecek Yönetmen
- Kısa Film Yapım, Senaryo ve Diyalog Yazım
- Uzun Metrajlı Kurgu Film Yapım
- Yapım Sonrası
- Kültürel ve Sanatsal Etkinlikler

türlerinde destek aktarmaktadır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı desteklerinin dışında T.C. Ticaret Bakanlığı da Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi kapsamında destekler vermektedir. T.C. Ticaret Bakanlığı, 2015-8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile film endüstrisine yönelik aşağıdaki destekleri sağlamaktadır:

- **Film Platosu/Stüdyosu Kullanım Giderlerinin Desteklenmesi:**

Bu destek unsuru, Türkiye’de çekilen yabancı filmlerin film platosu/stüdyo kirasına ilişkin kira giderlerinin %20 oranında ve film başına 200.000 USD tutarında karşılanmasını içermektedir. Belirtilen destek ödemesi doğrudan film platosu/stüdyo işleten şirkete yapılmaktadır.

- **Film Kapsamında Yapılan Reklam Giderlerinin Desteklenmesi:**

Yurt dışında gösterimi yapılan filmlere verilen reklam giderlerinin desteklenmesini içeren bu teşvik unsuru, reklam giderlerinin yararlanıcılar için %50 oranında (en fazla 100.000 USD), işbirliği kuruluşları için %70 oranında (en fazla 200.000 USD) karşılanmasını içermektedir. Desteklenecek reklamlar; marka, logo, imaj, reklam filmi, imaj konumlandırma şeklinde olabilirken, bir film için verilen toplam destek tutarı 500.000 USD’yi geçmemektedir.

2.3 Sektörün Profili

2.3.1 Sektörün Yapısı

Türkiye’de kültür sektörü tarafından yaratılan toplam ciro içerisinde sinema filmi ve TV programı faaliyetleri en yüksek ciroyu sağlayan sektör konumundadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Türkiye’de sinema filmi ve TV programı faaliyetleri 2019 yılı itibarıyla aşağıdaki büyüklüklere sahiptir:

Sinema filmi ve TV programı faaliyetlerindeki girişim sayısı ana sektör olan 59 kodlu sinema filmi, video ve televizyon programları yapımcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetlerindeki girişim sayısının %84,5’ini oluştururken çalışan sayısının %93,3’ünü, üretim değerinin %95,2’sini, katma değerinin %96,2’sini, yaratılan cironun ise %95,7’sini oluşturmaktadır.

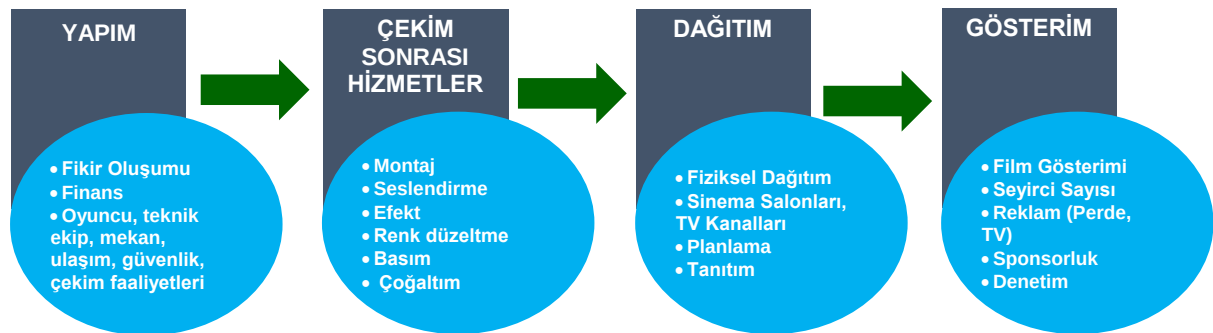
2.3.2 Sektörün Ürün Yelpazesi ve Sektörün Değer Zinciri

Görsel sanatların en önemli kollarından biri olan sinema filmi ve TV programı faaliyetlerinin temel çıktısı farklı konu ve türleri içine alan film ve dizi filmlerdir.

Sinema filmi ve TV programı faaliyetleri temelde dört başlık altında toplanmaktadır:

1. Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri
2. Sinema filmi, video ve televizyon programları çekim sonrası faaliyetleri
3. Sinema filmi, video ve televizyon programları dağıtım faaliyetleri
4. Sinema filmi gösterim faaliyetleri

Grafik 1. Sinema ve TV Film-Dizilerinde Değer Zinciri

Sinema Film, Video ve Televizyon Programları Yapım Faaliyetleri: Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri genel itibarıyla dört aşamayı içeren faaliyetleri kapsamaktadır:

- Fikir Oluşumu
- Finans
- Pre-Prodüksiyon (*Prodüksiyon öncesi aşama*)
- Prodüksiyon

Fikrin oluşumu ve finans aşamaları değer zincirini başlatan halkalardır. Bu aşamalar, sinema filmlerinin ve dizi filmlerin birbirleriyle olan temel yapısal farklılıklarını ortaya koyabilmek açısından da açıklayıcıdır. Zira dizi film yapım sürecinde yapım firması TV kanalının taşeronu olarak çalışmaktadır. Kanal tarafından ısmarlanan dizi filmlerin çekimini gerçekleştiren dizi film yapımcısı için finans kaynağı TV kanalıdır.

Kanal, izleyiciyi ekranlara bağlayacak, dolayısıyla reklam gelirini garanti edeceği içerik ve kadrolara sahip dizi filmleri yapım şirketlerine ısmarlamaktadır. Sinema filmleri içinse böylesi hazır ve sürekli bir kaynak söz konusu olmamaktadır. İçerik önceden ortaya çıkmakta, finans kaynağı ise sonraki aşamada aranmaktadır.

Finans aşamasını pre-prodüksiyon izlemektedir. Bu aşama, prodüksiyon aşamasında ihtiyaç duyulacak unsurlara (oyuncular, teknik ekip, mekânlar, vs.) ilişkin tespit ve karar aşamasıdır.

Prodüksiyon aşaması sinema ve dizi filmleri yapım faaliyetinin son aşamasıdır. Prodüksiyon aşamasında aktif olarak var olan aktörler; yönetmen, senarist, oyuncu gibi yaratıcı işgücü, ışık ve ses teknisyenleri, kameramanlar gibi teknik işgücü, yürütücü yapımcı, *line-producer*, genel koordinatör gibi yapımdan sorumlu yöneticiler, teknik ekipman ve operatör hizmeti sağlayan firmalar, oyuncuların temin edildiği *cast* ajansları, (*film müzikleri ile ilgili olarak*) müzisyenler, dekor, kostüm ve aksesuar tasarımı, imalat ya da kiralama ile ilgili aktörler, fotoğraf sanatçıları, çekimlerin gerçekleştirildiği stüdyolar ve/veya gerçek mekânlar ve yeme-içme, ulaşım, güvenlik, temizlik gibi destek hizmetlerdir.

Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programları Çekim Sonrası Faaliyetleri: Prodüksiyon aşamasında çekimin gerçekleştirilmesinin ardından ham kaset, kurgu (montaj) işlemlerinden, seslendirme aşamasından ve gerekli görüldüğü takdirde özel efekt, renk düzeltme (colour correction) gibi aşamalardan geçmektedir. Bu sürece post-prodüksiyon adı verilmektedir. Animasyon, özel efekt gibi müdahaleler kurgu aşamasını daha meşakkatli ve maliyetli hale getirmektedir.

Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programları Dağıtım Faaliyetleri: Bu aşama, sinema filmleri ile TV dizilerinin değer zincirinde birbirinden farklılaştığı bir diğer aşamadır. Zira TV kanalları için gerçekleştirilen dizi filmlerin dağıtım ayağı yoktur. Bu prodüksiyonlar doğrudan TV’de gösterime girmektedir. Sinema filmlerinin dağıtımını gerçekleştiren firmaların sorumluluk alanında temel olarak; afiş tasarımı, tanıtım, depolama ve taşıma gibi gösterim öncesi işlemlerin yanı sıra, filmin hangi salonlarda ne kadar süreyle oynayacağını fizibilitesini yapmak ve gösterimci (sinema işletmecisi) ile uzlaşmak yer almaktadır

Sinema Filmi Gösterim Faaliyetleri: Dağıtım aşamasının ardından sinema filmi sinemalarda gösterime girmekte, ardından DVD-VCD formatında tüketici ile buluşabilmektedir. Diğer gösterim kanalları olarak TV, Ödemeli televizyon (Pay TV), dijital platformlar, IP TV ve mobil gösterim ortamları sayılabilir. Dizi filmler için gösterim ortamı öncelikle TV olmak üzere, son dönemde izleyicisi olan bazı dizi filmlerin DVD-VCD formatında da tüketiciyle buluştuğu görülmektedir.

Tablo 3. Gösteri Sanatları ve Eğlence Hizmetleri Sektörünün Etkileşimde Olduğu Sektörler

Girdi Kullandığı Sektörler	Sektör Ürünü Girdi Olarak Kullanan Sektörler	Etkilediği Sektörler	Etkilendiği Sektörler
Kâğıt Ürünleri Basım&Yayım Elektrik&Gaz&Su İnşaat Karayolu&Boru Taşımacılık Konaklama&Yiyecek Finansal Hizmetler Gayrimenkul Reklamcılık Diğer Hizmet&Veterinerlik Kiralama&Leasing Güvenlik&Peyzaj&Büro Yön. Eğlence&Kültür&Müze Spor&Dinlence Hizmetleri	Sinema&TV Yapımcılık Eğlence&Kültür&Müze	Kâğıt Ürünleri Basım&Yayım Elektrik&Gaz&Su İnşaat Toptan Ticaret Karayolu&Boru Taşımacılık Konaklama&Yiyecek Sinema&TV Yapımcılık Gayrimenkul Hukuk&Muhasebe Reklamcılık Güvenlik&Peyzaj&Büro Yön. Spor&Dinlence Hizmetleri	Konaklama&Yiyecek Sinema&TV Yapımcılık Reklamcılık Seyahat Acenteliği Spor&Dinlence Hizm.

Kaynak: TÜİK, 2012 Yılı Girdi-Çıktı Tablosundan hareketle hazırlanmıştır.

Sinema ile TV dizi ve filmlerinin de içinde yer aldığı Yaratıcı Sanatlar, Gösteri Sanatları ve Eğlence Hizmetleri; Kütüphane, Arşiv, Müze ve Diğer Kültürel Hizmetler; Kumar ve Müşterek Bahis Hizmetleri sektörünün doğrudan geri bağlantı katsayısı %30 olup sektörün doğrudan ileri bağlantı katsayısı ise %13’tür (Doğrudan Geri Bağlantı Katsayısı: Bir sektörün birim başına üretiminde diğer sektörlerden kullandığı birim girdilerin toplamıdır. Doğrudan geri bağlantı katsayısının yüksekliği, o sektörün üretim için diğer sektörlerin çıktılarını yüksek oranda kullanmak durumunda olduğunu ifade etmektedir. Doğrudan İleri Bağlantı Katsayısı: Bir sektörün ürünlerine olan birim başına talepte diğer sektörlerin birim ara taleplerinin toplamıdır. Bu anlamda, sektörün toplam üretiminin ne kadarının diğer sektörler tarafından girdi olarak kullanıldığını ifade etmektedir).

2.3.3 Dünya Sinema ve Televizyon Dizi Endüstrisi

2.3.3.1 Dünya Sinema Sektörü

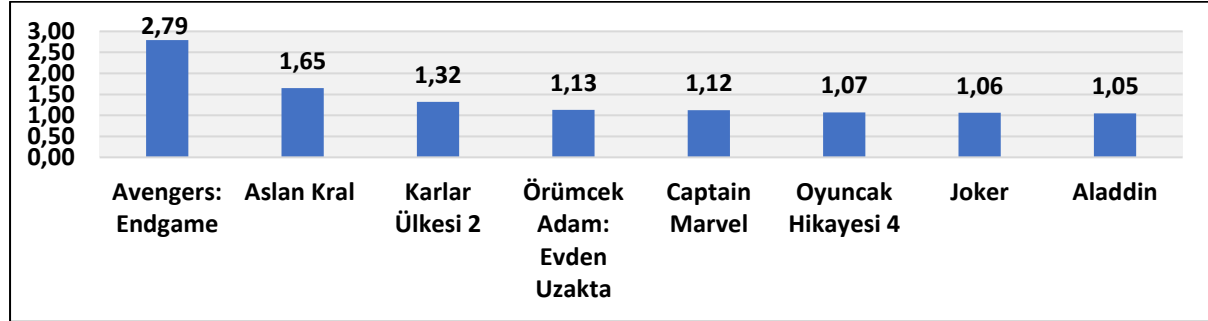
Görsel hizmetler alanının en eskisi ve diğer bileşenlerin tümünü kapsayan yapısı ile sinema ayrı bir öneme sahiptir. Yüzyılın üzerinde tarihi olan sinemanın tüm bu süreçte kitleler üzerinde çok etkili olduğu

ve sektörel bir ekonomi oluşturduğu görülmekle birlikte endüstrileşme sürecinde dijitalleşmenin etkisi öne çıkmaktadır.

Bilgisayar teknolojisinin sinema sektöründe kullanılmasıyla birlikte film tasarım, yapım, dağıtım ve gösterim aşamalarının dijitalleşme sürecinden etkilenecek değişim ve dönüşüme maruz kaldığı görülmektedir. Dijital dönemde sinema, sadece kendi içinde değişip dönüşmemiş, aynı zamanda diğer medya mecralarıyla da dijital entegrasyon sürecine girmiştir. Özellikle kamera teknolojisinin ve gösterim imkânlarının mobil medya araçlarıyla çeşitlenerek yaygınlaşmasıyla birlikte sadece film üretim süreçleri değil, film izleme alışkanlıkları da değişmiştir.

Günümüzde sinema sektörünün büyüklüğü milyarlarca dolarla ifade edilen boyutlara ulaşmıştır. 2016 yılı itibarıyla küresel bazda gişe gelirleri 38,6 milyar USD iken, 2019'da 42,5 milyar USD düzeyine ulaşmıştır. 2019 yılında dünya da en çok gişe hasılatı elde eden film ise 2,79 milyar USD ile Avengers: Endgame olmuştur. 2019 yılında gişe hasılatı 100 milyon USD ve üzerinde olan filmlerin toplam hasılatı içerisindeki oranı ise %63,8 olmuştur. 2018 yılında %63,9 olan bu oran büyük ve pahalı yapımların gişe hasılatında sektörün ne kadarına hâkim olduğunu göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Grafik 2. 2019 Yılında Dünya Geneline Hasılat Rekoru Kıran Filmler (Milyar USD)

Kaynak: Habertürk Ekonomi Haberleri

Dünya sinema endüstrisinde en yüksek gişe gelirine sahip ülkelerin başında ABD gelirken, bunu sırasıyla Çin, Japonya, İngiltere, Fransa ve Hindistan izlemektedir. 2016 yılı itibarıyla ABD ve Kanada 11,4 milyar USD gişe geliri ile ilk sırada yer alırken Çin 6,6 milyar USD ile ikinci, Japonya ise 1,7 milyar USD ile üçüncü sırada yer almıştır.

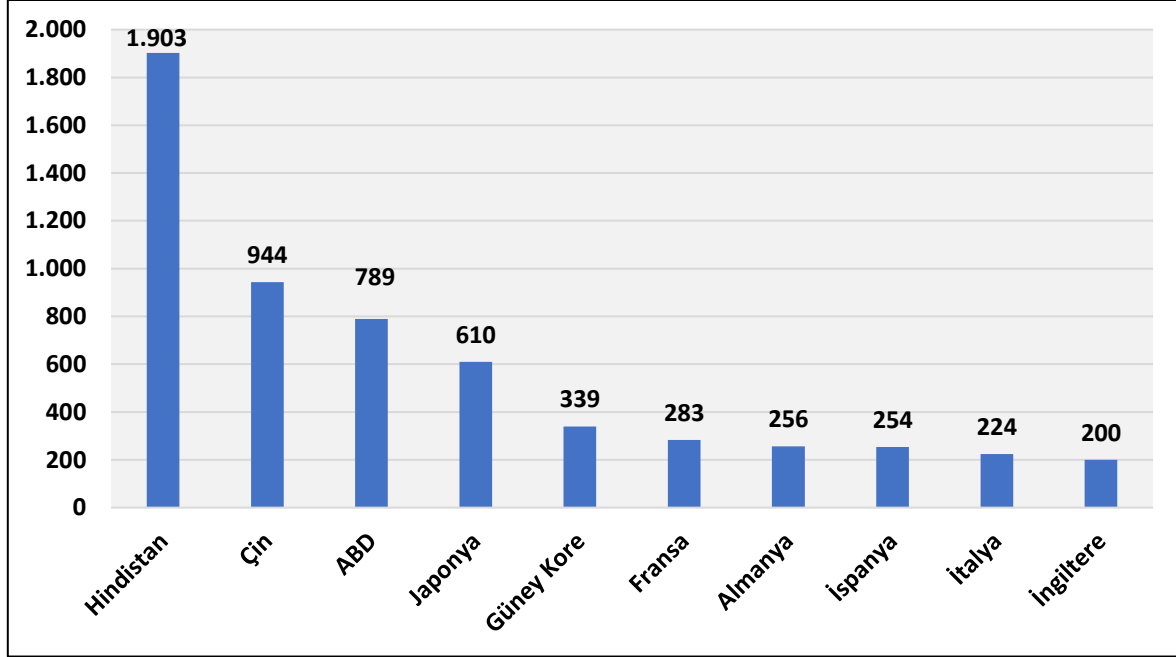
Tablo 4. Ülkelere Göre Gişe Gelirleri (Milyar USD)

Ülkeler	Milyar USD	2016 % Pay
ABD & Kanada	11,40	29,5
Çin	6,60	17,1
Japonya	2,17	5,6
İngiltere	1,66	4,3
Fransa	1,54	4,0
Hindistan	1,48	3,8
Güney Kore	1,45	3,8
Almanya	1,13	2,9
Avustralya	0,91	2,4
Meksika	0,79	2,0
Dünya Toplamı	38,60	100,0

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı, 11. Kalkınma Planı (2019-2023) Görsel Hizmetler Sektörünün Geliştirilmesi, Çalışma Grubu Raporu, Ankara 2018

Film üretiminde Hindistan ve Çin ilk iki sırayı almaktadır. Hindistan'da yılda üretilen film sayısı 2.000'e yaklaşırken, Çin'de ise özellikle son yıllarda sektöre yapılan yatırımlarla birlikte 900'e ulaşmıştır.

Grafik 3. En Fazla Film Üreten Ülkeler ve Film Sayısı (2016)

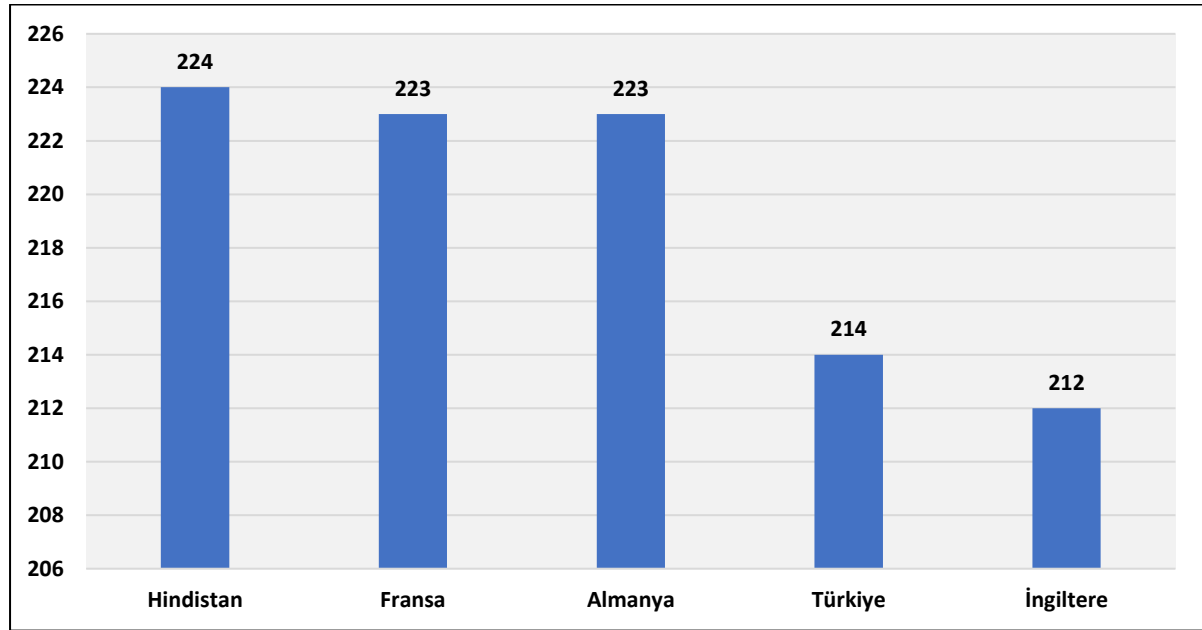
Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı, 11. Kalkınma Planı (2019-2023) Görsel Hizmetler Sektörünün Geliştirilmesi, Çalışma Grubu Raporu, Ankara 2018.

2.3.3.2 Dünya TV Dizi Filmler Sektörü

Günümüzde sektörel hacmi milyar dolarlar ile ifade edilen televizyon sektörünün içeriğinde yer alan en önemli yapımlar dizi filmlerdir. Dünya çapında yapılan televizyon ölçümlerinin yanı sıra programlar üzerine analizler yapan bir araştırma şirketi olan Eurodata'nın yaptığı araştırmaya göre 2015 yılında ekrana gelen 8 bin 500 programın %40'ını diziler oluşturmaktadır.

Araştırmaya göre dizi kategorisinde en fazla orijinal yapım üreten ülkeler Hindistan, Çin, Rusya, Nijerya ve Türkiye olarak sıralanmaktadır. Hindistan'da üretilen içeriklerin %80'i, Çin'de %60'ı, Rusya ve Nijerya'da %45'i, Türkiye'de ise %44'ü dizilerden oluşmaktadır. Nijerya, Hollywood ve Bollywood'tan sonra Nollywood adıyla sinema sektörünü kuran ve üreten üçüncü ülke konumunda yer almaktadır. Nijerya'da 2000 yılında kurulan Nollywood'da sinema sektöründe sadece 10 yılda 10 bin film üretilmiştir. Nijerya televizyonlarında günün önemli bölümünde üretilen dizi filmler gösterilmektedir. Eurodata, 2015'te yaratıcı sahnenin öne çıkan iki ülkesi olarak Türkiye ve Nijerya'yı göstermektedir.

Ofcom 2017 Araştırması verilerine göre ülkelerin televizyon izleme süreleri incelendiğinde; en fazla televizyon izleyen ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Brezilya ve Japonya; en az televizyon izleyen ülkelerin ise İsveç ve Çin olduğu görülmektedir. 2018 yılında Türkiye'de günlük ortalama televizyon izleme süresi 3 saat 34 dakikadır.

Grafik 4. Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi (Dakika)

Kaynak: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması, 2018.

Yeni iletişim teknolojilerinin her geçen gün hayatımızın içinde daha fazla yer alması toplumsal yaşamımızı etkilemektedir. İletişim teknolojilerinin geldiği noktada kullanıcılar, sunulan bilgiyi sadece alan değil, bilgiyi özgürce yönetip etkileşimli olarak ondan faydalanabilen bir konumdadır. Bununla birlikte müşteri beklentileri ve teknolojinin gelişimi sonucunda en çok kullanılan iletişim araçlarından biri olan televizyon da bu süreçte büyük değişim yaşamıştır. Bu değişimin temelinde online platformların izleyicilere sağladığı avantajlar yer almaktadır.

On Birinci Kalkınma Planı Görsel Hizmetler Sektörünün Geliştirilmesi Çalışma Grubu Raporuna göre günümüzde online platformlar dünya genelinde oldukça yaygınlaşmış ve sektörel büyüklük 48,9 milyar USD'ye ulaşmıştır. Her geçen gün büyümesini sürdüren bu platformların 2026 yılında 108 milyar USD büyüklüğe ulaşmaları beklenmektedir. Online platform sektöründe görsel hizmetler sektörünün büyük çoğunluğunda olduğu gibi Amerika Birleşik Devletleri ilk sırada yer almaktadır.

2.3.4. Türkiye'de Sinema Filmi ve TV Programı Sektörünün Durumu

Fuat Uzkınay'ın Ayestefanos anıtının 14 Kasım 1914'te yıkılmasına ilişkin çektiği film ile yolculuğuna başlayan Türk sineması, Cumhuriyet sonrasında özel yapım evlerini ve tiyatrocular dönemini, akabinde Yeşilçam ile altın çağını yaşamış, siyasi, iktisadi ve sosyolojik değişimlerin etkisi ve televizyona olan ilginin artmasıyla özellikle doksanlı yıllarda kriz dönemleri geçirmiştir. 2000 yılı sonrasında izleyici profili değişmiş, sinemacıların anlatımlarında belirgin değişiklikler gözlemlenmeye başlamıştır. Türk filmlerinin teknik düzeyi dünya standartlarını yakalamış, sinema okullarından yetişmiş yönetmenler piyasaya hâkim olmaya başlamış, Türk filmlerinin bütçeleri milyon dolarlık, seyirci sayıları da milyon kişilik sayılara ulaşmıştır.

Sinema sektörü, 2005 yılında yürürlüğe giren 5224 sayılı "Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun" ile yeni bir boyuta ulaşmış ve sektörde gözle görülür gelişim yaşanmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 yılı verilerine göre film üretiminde ve seyirci sayılarında büyük artış yaşanmış, 2002 yılında gösterime giren yerli film sayısı 9 iken 2019 yılında 150 olmuş, 2002 yılında 2 milyon olan yerli film seyirci sayısı 2019 yılında 32 milyonu aşmıştır. Yerli film izlenme oranında ise ülkemiz 2002'de sahip olduğu %9'luk oranını %56'lara yükseltmiş ve bu alanda Avrupa'da birinci sıraya yükselmiştir.

Türkiye’de sinema sektörü 2019 yılında 976 milyon TL’lik gişe hasılatı ile tüm zamanların en yüksek hasılatına ulaşmıştır. Toplam gişe hasılatı içinde yerli filmler 531 milyon TL hasılat ile toplam hasılatın %54’ünü oluşturmaktadır. Sektörde sağlanan bu gelişmeler Türk sinemasının ekonomik kalkınmaya önemli katkı sağlayacak bir sektör konumuna gelmesini sağlamıştır.

- **Girişim Sayısı**

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründe girişim sayısı 2018 yılı itibarıyla 3.459 adet olup ana sektör olan 59 kodlu Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetlerinin %84,5’ini oluşturmaktadır.

Sinema filmi ve TV programı sektöründeki girişim sayısının %74,2’si yapım faaliyetlerine ait iken, %13,2’si çekim sonrası faaliyetlere, %9,4’ü gösterim faaliyetlerine, %3,2’si de dağıtım faaliyetlerine aittir.

Sektördeki girişim sayısı 2009-2018 döneminde %138 artış gösterirken, bu dönemde en yüksek artış %281 ile çekim sonrası faaliyetlerinde gerçekleşmiştir. 2009-2018 döneminde yapım faaliyetlerindeki girişim sayısı ise %166 oranında artış göstermiştir.

Tablo 5. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetleri Girişim Sayısı (Adet)

	2018	2009-2018 Dönemsel Değişim (%)	Pay (%)
591. Sinema filmi, video ve televizyon programı faaliyetleri	3.397	137,7	100,0
59.11 Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri	2.519	165,7	74,2
59.12 Sinema filmi, video ve televizyon programları çekim sonrası faaliyetleri	449	280,5	13,2
59.13 Sinema filmi, video ve televizyon programları dağıtım faaliyetleri	110	46,7	3,2
59.14 Sinema filmi gösterim faaliyetleri	319	10,8	9,4

Kaynak: TÜİK, Sanayi ve Hizmet İstatistikleri verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

- **İstihdam**

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründe çalışan sayısı 2019 yılı itibarıyla 19.072 kişi olup 59 kodlu Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetlerinin %93,3’ünü oluşturmaktadır.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki çalışan sayısının %66,4’ü yapım faaliyetlerinde, %24’ü gösterim faaliyetlerinde, %6,8’i çekim sonrası faaliyetlerinde, %2,7’si de dağıtım faaliyetlerinde çalışmaktadır.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki çalışanlar sayısı 2009-2018 döneminde %133 artış gösterirken, bu dönemde en yüksek artış %220 ile yapım faaliyetlerinde gerçekleşmiştir. 2009-2018 döneminde çekim sonrası faaliyetlerindeki çalışan sayısı %84 artarken, gösterim faaliyetlerindeki çalışan sayısı %47 artmıştır.

Tablo 6. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetleri Çalışan Sayısı (Kişi)

	2018	2009-2018 Dönemsel Değişim (%)	Pay (%)
591. Sinema filmi, video ve televizyon programı faaliyetleri	18.815	133,3	100,0
59.11 Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri	12.496	219,6	66,4
59.12 Sinema filmi, video ve televizyon programları çekim sonrası faaliyetleri	1.285	83,6	6,8
59.13 Sinema filmi, video ve televizyon programları dağıtım faaliyetleri	513	34,6	2,7
59.14 Sinema filmi gösterim faaliyetleri	4.521	47,2	24,0

Kaynak: TÜİK, Sanayi ve Hizmet İstatistikleri verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

- **Üretim Değeri**

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründe üretim değeri 2019 yılı itibarıyla 7,9 milyar TL olup 59 kodlu Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetlerinin %95,2'sini oluşturmaktadır.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki üretim değerinin %70,4'ü yapım faaliyetlerinden elde edilirken, %16,9'u gösterim faaliyetlerinden, %9,2'si dağıtım faaliyetlerinden, %3,5'i de çekim sonrası faaliyetlerden sağlanmaktadır.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki üretim değeri 2009-2018 döneminde %274 artış göstermiştir. Bu dönemde en yüksek artış %311 ile yapım faaliyetlerinde gerçekleşmiştir. 2009-2018 döneminde gösterim faaliyetlerindeki üretim değeri artışı %275 olarak gerçekleşirken, dağıtım faaliyetlerinde üretim değeri %153 artış göstermiştir.

Tablo 7. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetlerinde Üretim Değeri (Milyon TL)

	2018	2009-2018 Dönemsel Değişim (%)	Pay (%)
591. Sinema filmi, video ve televizyon programı faaliyetleri	7.537	273,7	100,0
59.11 Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri	5.307	311,2	70,4
59.12 Sinema filmi, video ve televizyon programları çekim sonrası faaliyetleri	264	134,9	3,5
59.13 Sinema filmi, video ve televizyon programları dağıtım faaliyetleri	693	152,8	9,2
59.14 Sinema filmi gösterim faaliyetleri	1.274	274,9	16,9

Kaynak: TÜİK, Sanayi ve Hizmet İstatistikleri verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

- **Katma Değer**

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründe yaratılan katma değer 2019 yılı itibarıyla 2,1 milyar TL olup 59 kodlu Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetlerinin %96,2'sini oluşturmaktadır.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki katma değerın %66,1'i yapım faaliyetlerinden elde edilirken, %16,5'i gösterim faaliyetlerinden, %14'ü dağıtım faaliyetlerinden, %3,3'ü de çekim sonrası faaliyetlerden sağlanmaktadır.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki katma değer 2009-2018 döneminde %444 artış gösterirken, bu dönemde en yüksek artış %535 ile yapım faaliyetlerinde gerçekleşmiştir. 2009-2018 döneminde dağıtım faaliyetlerindeki katma değer artışı %391 olarak gerçekleşirken, gösterim faaliyetlerinde katma değer %331, çekim sonrası faaliyetlerde ise %163 artış yaşanmıştır.

Tablo 8. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetlerinde Katma Değer (Milyon TL)

	2018	2009-2018 Dönemsel Değişim (%)	Pay (%)
591. Sinema filmi, video ve televizyon programı faaliyetleri	2.111	444,1	100,0
59.11 Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri	1.396	534,6	66,1
59.12 Sinema filmi, video ve televizyon programları çekim sonrası faaliyetleri	71	163,0	3,3
59.13 Sinema filmi, video ve televizyon programları dağıtım faaliyetleri	296	390,9	14,0
59.14 Sinema filmi gösterim faaliyetleri	349	330,8	16,5

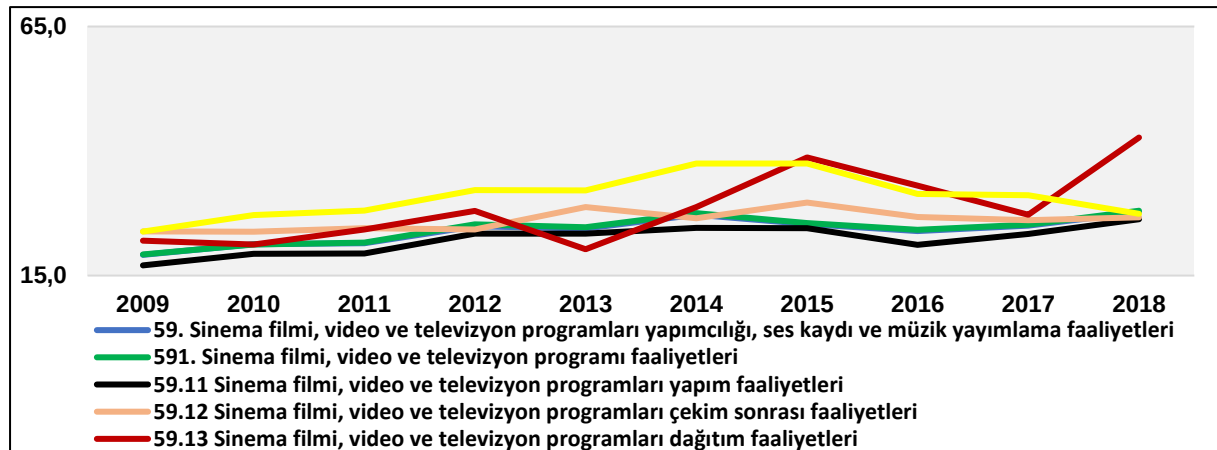
Kaynak: TÜİK, Sanayi ve Hizmet İstatistikleri verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Sinema Filmi ve TV Programı Sektöründe katma değer oranının (katma değer/üretim değeri) gelişimi incelendiğinde; 2009 yılında sektör genelinde %19,2 olan katma değer oranının, 2009-2014 döneminde artış kaydettiği görülürken, 2015-2018 döneminde ise düşüş trendi izlemekle birlikte 2018'de en yüksek düzeyine ulaştığı dikkati çekmektedir.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki katma değer oranı 2017'de %25,2 olarak gerçekleşirken, 2018 yılında %28 olmuştur. Sektördeki katma değer oranı, genel olarak 59 kodlu Sinema filmi, video ve televizyon programları yapıcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetlerinin üzerinde gerçekleşmiştir.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki katma değer oranı alt faaliyet kolları açısından analiz edildiğinde, dağıtım, gösterim ve çekim sonrası faaliyetlerde katma değer oranının, genel olarak sektör ortalamasının üzerinde, yapım faaliyetinde ise sektör ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

Grafik 5. Sinema Filmi, Video ve TV Programı Faaliyetlerinde Katma Değer Oranı (%)

Not: 59.11 ve 59.14 nolu faaliyetlere ait üretim değeri veri gizliliği ilkesi gereği yayınlanamaması nedeniyle, bu iki göstergeye ait 2015 katma değer oranı hesaplanamamıştır. Bu iki göstergeye ait 2015 oranı için bir önceki yıla ait değerler dikkate alınmıştır.

Kaynak: TÜİK, Sanayi ve Hizmet İstatistikleri verileri kullanılarak hazırlanmıştır

- **Ciro**

Sinema Filmi ve TV Programı sektörünün 2018 yılı itibarıyla cirosu 7,8 milyar TL olup 59 kodlu Sinema filmi, video ve televizyon programları yapımcılığı, ses kaydı ve müzik yayımlama faaliyetlerinin %95,7'sini oluşturmaktadır. Sektördeki cironun %86'sı yapım ve gösterim faaliyetlerinden elde edilirken, %14'ü dağıtım ve çekim sonrası faaliyetlerden sağlanmaktadır.

Tablo 9. Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programı Faaliyetlerinde Ciro (Milyon TL)

	2018	2009-2018 Dönemsel Değişim (%)	Pay (%)
591. Sinema filmi, video ve televizyon programı faaliyetleri	7.789	276,3	100,0
59.11 Sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri	c	c	c
59.12 Sinema filmi, video ve televizyon programları çekim sonrası faaliyetleri	266	132,7	3,4
59.13 Sinema filmi, video ve televizyon programları dağıtım faaliyetleri	815	175,8	10,5
59.14 Sinema filmi gösterim faaliyetleri	c	c	c

c: 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununun gizli verilerle ilgili maddesi uyarınca, girişim sayısının üçten az olması veya girişim sayısı üç ve daha fazla olduğu halde bir veya iki girişimin hakim durumda olması nedeni ve gizlenmiş girişimlere ait bilgilerin aritmetik işlem sonucu elde edilmesini önlemek amacı ile bilgiler verilmemiştir.

Kaynak: TÜİK, Sanayi ve Hizmet İstatistikleri verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Sinema Filmi ve TV Programı sektöründeki ciro 2009-2018 döneminde %276 artış gösterirken, bu dönemde yapım ve gösterim faaliyetleri cirosunda %304, dağıtım faaliyetleri cirosunda %176, çekim sonrası faaliyetleri cirosunda %133 artış yaşanmıştır.

2.3.5 Türkiye'de Sinema Endüstrisi

Türkiye'de sinema salonu sayısı yıllar itibarıyla sürekli olarak artış göstermektedir. 2001 yılında ülke genelinde 580 olan sinema salonu sayısı 2001-2019 döneminde %387 oranında artarak 2019 yılında 2.826'ya ulaşmıştır. 2019 yılı itibarıyla Türkiye'deki sinema salonlarına ait koltuk sayısı ise 337.914'tür. Türkiye'deki sinema salonu sayısında İstanbul 894 sinema salonu sayısı ile ilk sırada yer alırken, bunu 228 sinema salonu ile Ankara, 183 sinema salonu ile de İzmir takip etmektedir. Bu üç il Türkiye'deki sinema salonu sayısının %46,1'ini, koltuk sayısının ise %48,9'unu oluşturmaktadır.

Tablo 10. Türkiye'de Sinema Salonu Sayısı ve Seyirci Sayısı (2019)

	Sinema Salonu		Koltuk Sayısı		Gösteri Sayısı		Seyirci Sayısı	
	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Milyon Kişi	%
İstanbul	894	31,6	110.187	32,6	21.072	30,8	16,7	29,5
Ankara	228	8,1	30.831	9,1	5.961	8,7	5,6	9,9
İzmir	182	6,4	24.064	7,1	4.226	6,2	4,0	7,0
Bursa	93	3,3	11.076	3,3	2.244	3,3	2,5	4,4
Antalya	118	4,2	12.833	3,8	3.083	4,5	2,4	4,2
Kocaeli	72	2,5	8.388	2,5	2.006	2,9	1,5	2,7
Adana	44	1,6	8.789	2,6	937	1,4	1,3	2,2
Gaziantep	38	1,3	4.906	1,5	864	1,3	1,2	2,1

Eskişehir	30	1,1	3.838	1,1	979	1,4	1,1	1,9
Mersin	42	1,5	5.046	1,5	1.147	1,7	1,0	1,8
Diğer İller	1.085	38,4	117.956	34,9	25.867	37,8	19,4	34,4
Türkiye Toplamı	2.826	100,0	337.914	100,0	68.386	100,0	56,5	100,0

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistikler, Kültür İstatistikleri.

Türkiye’de gösterime giren film sayısı 2001-2019 döneminde %167 artarak 2019 yılında 68.336’ya yükselmiştir. Aynı dönemde gösterime giren yerli film sayısı %476 artış gösterirken, yabancı film sayısındaki artış %91 olmuştur.

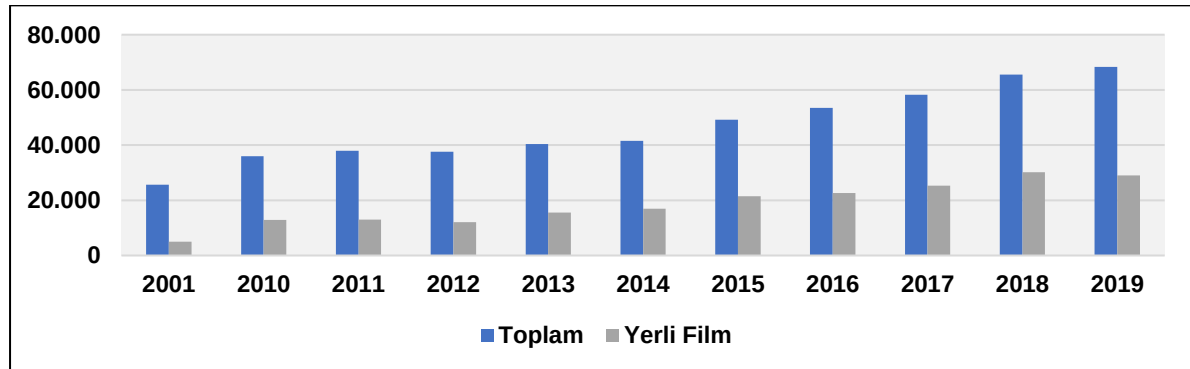
Tablo 11. Türkiye’de Sinemalarda Gösterilen Film Sayısı ve Seyirci Sayısı

Yıl	Gösterilen Film Sayısı			Seyirci Sayısı		
	Toplam	Yerli Film	Yabancı Film	Toplam	Yerli Film	Yabancı Film
2015	49.151	21.494	27.657	57.148.011	31.661.600	25.486.411
2016	53.443	22.642	30.801	55.260.600	28.834.409	26.426.191
2017	58.214	25.275	32.939	68.482.526	37.904.091	30.578.435
2018	65.501	30.145	35.356	64.772.380	39.195.881	25.576.499
2019	68.386	29.064	39.322	56.479.209	32.331.764	24.147.445

Kaynak: TÜİK, Kültür İstatistikleri, Sinema İstatistikleri.

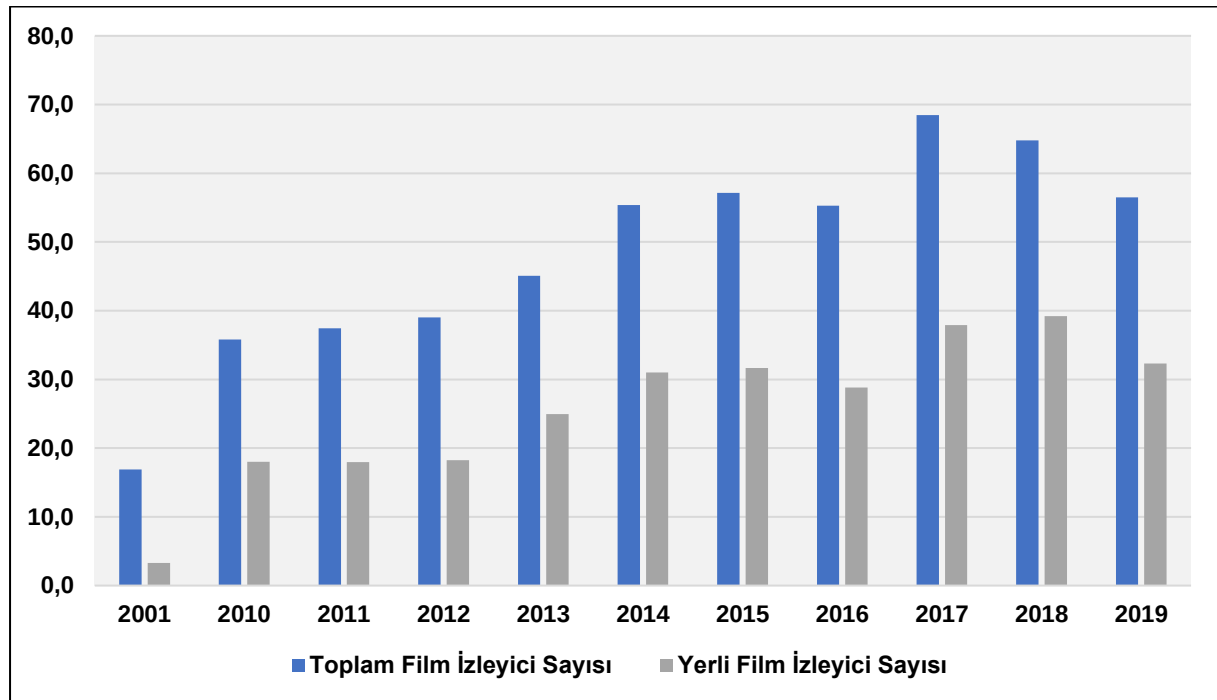
Türkiye’de gösterime giren toplam film sayısı içerisinde yerli filmlerin oranı 2014 yılında %43,7 iken bu oran 2018’de %46’ya yükselmiştir. 2019’da ise gösterime giren yerli filmlerin toplam içindeki payı %42,5 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 6. Türkiye’de Gösterime Giren Toplam Film Sayısı ve Yerli Film Sayısı (Adet)

Kaynak: TÜİK, Kültür İstatistikleri, Sinema İstatistikleri kullanılarak hazırlanmıştır.

Sinema endüstrisinde 2001-2019 döneminde seyirci sayısında da önemli yükselişler yaşanmıştır. 2001 yılında 16,9 milyon olan seyirci sayısı, 2001-2019 döneminde %234 artarak 56,5 milyon düzeyine ulaşmıştır. Aynı dönemde yerli film izleyici sayısı %883 gibi yüksek bir artış gösterirken, yabancı film izleyici sayısında ancak %77’lik bir artış yaşanmıştır.

Grafik 7. Türkiye’de Toplam Film İzleyicisi ve Yerli Film İzleyici Sayısı (Milyon Kişi)

Kaynak: TÜİK, Kültür İstatistikleri, Sinema İstatistikleri kullanılarak hazırlanmıştır.

Türkiye’de toplam film izleyici sayısı içerisinde yerli film izleyenlerin oranı 2001 yılında %19,5 iken bu oran 2018’de %60,5’e yükselmiştir. 2019’da ise film izleyici sayısı içerisinde yerli film izleyenlerin oranı %57,2 olarak gerçekleşmiştir.

2.3.6 Türkiye’de Televizyon ve Dizi Film Sektörü

Türkiye’de televizyon yayıncılığı teknolojik yenilikler çerçevesinde şekillenmiş, toplumsal hayatımızda önemli bir yer edinmiştir. 1968 yılında başlayan bant teknolojisine dayalı televizyon yayıncılığından 1980’li yıllarda renkli yayına geçiş yapılmış, 1990 yılından itibaren özel kanalların açılmasıyla kanal zenginliğine kavuşulmuş, sonrasında uydu ve kablo yayıncılığının geliştiği ve yaygınlaştığı görülmüştür.

2000’li yıllarda özel kanal sayısı hızla artarken televizyon yayıncılığı çeşitlenmiş, Digiturk, D-Smart, Teledünya ve Tivibu gibi dijital yayın platformları açılmış, pay-tv uygulamalarına geçilmiş, televizyon internet ve mobil platformlarda yerini almıştır.

Radyo Televizyon Üst Kurulunun 2019 Yılı Faaliyet Raporuna göre 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla Türkiye’de 293 adeti uydu ortamından, 14 adeti kablo ortamından, 12 adeti IP TV yayınları olmak üzere toplam 319 TV yayını bulunmaktadır. Bu TV yayınlarının 113 tanesi yerel TV yayınlarından oluşmaktadır.

Türk televizyon kanallarına bakıldığında çeşitli program formatları bulunmakla beraber dizi, magazin, eğlence, haber-tartışma, araştırma, reality show ve sinema gösterimlerinin yayınlarda büyük paya sahip olduğunu görülmektedir. Bu noktada kanal ekonomilerinde ve yayın akışlarında en önemli yeri dizi filmlerin aldığı söylenebilir. Gündüz kuşağında da gösterilen dizi filmler özellikle prime-time olarak adlandırılan zaman diliminde en çok izlenen kanalların yayın akışlarının büyük bölümünü oluşturmaktadır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından 2018 yılında yayımlanan “Vatandaş Bildirimleri Yıllık Raporu”na göre Türkiye’de dizilerin izlenme oranı 2016 yılında %11,4 iken, bu oran 2017 yılında %18,9’a yükselmiştir. Televizyon dizileri izlenme oranının büyüklüğü açısından 2017’de en çok izlenen program türleri içerisinde ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 12. Türkiye’de Program Türleri ve İzlenme Oranları

	2016	2017
Diziler	11,41	18,85
Realite Show	23,14	18,83
Kadın Programları	11,54	11,09
Bilgi ve Eğlence Yarışmaları	8,27	10,05
Haberler	-	8,20

Kaynak: RTÜK, Vatandaş Bildirimleri Yıllık Raporu 2017. Kamu oyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı, 2018.

2000’li yıllardan sonra Türkiye’de görsel-işitsel sektörde yaşanan canlanmanın en önemli yansımalarından biri dizi filmler olmuştur. Kısa sürede kendi başına bir sektöre dönüşecek kadar hızlı büyüyen ve uluslararası boyut kazanan dizi film sektörü ulusal televizyon kanallarında en fazla izlenen programlar haline gelirken ulusal sınırları aşarak ihraç edilen yapımlara dönüşmüştür. Türkiye’de her yıl yüzün üzerinde dizi üretilmektedir. Üretilen dizilerin %75’i 140’dan fazla ülkeye ihraç edilmektedir. Başta Ortadoğu ve Balkan ülkeleri olmak üzere ABD’den Şili’ye, Çin’den Rusya’ya dünyanın dört bir yanına pazarlanan Türk dizilerinin halihazırda 400 milyon izleyicisi olduğu öngörülmektedir. Bu veriler Türkiye’yi Amerika’dan sonra dünyaya en çok dizi ihraç eden ikinci ülke konumuna getirmiştir.

Mevcut durumda diziler eğlence anlayışının merkezine yerleşmiş olup dizi sektörü güçlü bir ekonomiye dönüşmektedir. Eurodata’nın 2016 yılında gerçekleştirdiği araştırmaya göre dünya genelinde kanallar ortalama olarak içeriklerinin %70’ini kendileri üretmekte, %30’unu ise diğer ülkelerden ithal etmektedirler. Dünya genelinde ithal edilen televizyon içeriklerinin %25’ini Türk yapımları oluşturmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde internete erişimin kolaylaştığı günümüzde, televizyon izleme alışkanlıklarımızın da değişmesi doğal bir sonuçtur. Cep telefonları, tabletler, akıllı televizyonlar ile izlemenin yeni bir mecra evrildiği açıktır. İnternet reklam harcamalarının artması yapımcıların internet dizilerine yönelmesini de hızlandırmıştır. İnsanlar artık evlerinde, otobüslerde, seyahatlerde ellerindeki telefon, tablet vb. diğer akıllı cihazlar aracılığıyla daha az engelle karşılaşarak, dilediği yerden izlemeyi başlatıp, dilediği yerde bırakan seyirciler halini almışlardır. Netflix tarafından 2017 yılında 37 bin 56 kişi ile yapılan araştırma sonuçlarına göre, Türklerin %77’si mobil cihazlarından film ve dizi seyretmektedir.

Türkiye’de dijital platformlar, sektörde yaşanan gelişmelerden hareketle kurulmaya ve şekillenmeye başlamıştır. Bu bağlamda yerli platformlar olan Puhu TV 2016 Aralık ayında, Blu TV 2016 Ocak ayında yayına başlamıştır. Dünyanın birçok ülkesinde yayın yapan Netflix ise 2016 yılında Türkiye’nin de içinde olduğu 130 yeni ülkede yayınlarına başlamıştır.

2.3.7 Türkiye’de Film Platoları

Türkiye’de sinema filmi ve TV dizi filmi çekimlerinde en önemli sorunların başında film platosu ihtiyacı ve bu platoları destekleyen diğer alt yapılar (marangoz atölyesi vs) gelmektedir. Türkiye’de genel olarak filmlerde gerçek dekor elemanları kullanılmaktadır. Bu durum ise hem film yapım maliyetlerini artırmakta hem de film çekim süresini uzatmaktadır.

Başta ABD olmak üzere Orta ve Güney Amerika ülkelerinde film çekimlerinde çok hızlı üretim biçimleri ve çok ucuz çözümler bulunmaktadır. Bu ülkelerde film platolarının gerek sayısı olarak gerekse tüm ihtiyaçları karşılayacak nitelikte bulunması film ve dizi maliyetlerini olumlu olarak desteklemektedir.

Türkiye’de sinema filmi ve TV dizisi çekimlerinde hizmet veren film stüdyosu ve platoları aşağıdaki gibidir:

- Beykoz Yeşilçam Film Platoları

- Ottoman Film Stüdyoları
- Antalya Film Stüdyoları
- İstanbul Film Stüdyoları, Mahmutbey/İstanbul
- Film Sokağı, Maslak/İstanbul
- TEM Stüdyoları, Bağcılar/İstanbul
- Taksim Platoları, Taksim/İstanbul
- Matla Film Platoları, Beyoğlu/İstanbul
- Seka Film Platosu/İzmit

Antalya Film Stüdyoları

Türkiye’de film endüstrisinde, plato tanımına en yakın örnek; Antalya ili Serik ilçesinin Çandır köyündeki Antalya Film Stüdyoları gösterilebilir. Tekfen Holding tarafından 25 yıllığına belediyeden kiralanan 120 dönüm arazi üzerinde 17 milyon USD’ye inşa edilen stüdyo, Ortadoğu’nun en büyük film stüdyosudur. 10.200 metrekare kapalı alanı ve 3.040 metrekare ve 1.200 metrekare olmak üzere iki ayrı stüdyosu ile birlikte, prodüksiyon ofisleri, makyaj, tuvalet, kostüm odaları, ambulans, su tankeri ve geniş bir fotoğraf arşivi bulunan stüdyoda, suni gölet, dağ ve derelerin de yer alması projelendirilmiştir.

Tüm bu özelliklerine rağmen Antalya platolarında bugüne dek çok az sayıda yerli ve yabancı yapım gerçekleştirilebilmiştir. Platonun atıl olmasına ilişkin öne çıkan temel unsurlar aşağıdaki gibidir:

- Film sektörünün İstanbul’da olması nedeniyle yerli yapımcıların daha ziyade İstanbul’u tercih etmesi,
- Yer seçimindeki fiziksel hata ve eksiklikler (hava trafiğinin yoğun olduğu bir yerde kurulu olması, deniz kenarında olmaması, uygun olmayan bir topoğrafyada kurulu olması nedeniyle yağmurdan sel basması gibi),
- Stüdyoda atölyelerin yer almasına karşın bu atölyelerde üretim ve hizmetlerin olmaması gibi lojistik eksikler,
- İstanbul film endüstrisinin yeterince gelişerek doyma noktasına gelmiş olmaması,
- Eğlence merkezinin İstanbul’da gelişmiş olması ve sektörde çalışanların (özellikle kalifiye işgücünün) İstanbul’u tercih etmesi nedeniyle, Antalya’da kalifiye işgücünün temin edilmesinde yaşanan zorluklar,
- Film için gerekli olan malzemelerin temininin İstanbul’a kıyasla zayıf olması,
- İstanbul’un kültür alt yapısının gelişmişliği.

Seka Film Platosu

Avrupa’nın ve Türkiye’nin birinci, dünyanın ise Hollywood’dan sonra en büyük ikinci film platosu olma özelliğini taşıyan İzmit Seka Film Platosu, tarihi film ve dizi çekimlerine ev sahipliği yapmasının yanı sıra yerli ve yabancı film yapımcılarının da ilgisini çekmektedir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nce Maya Film Platoları’na kiralanan Seka Film Platosu’nda çok sayıda dönem dizisi ve filmi çekilmiştir. Platoda, 16. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar çeşitli dizi, sinema, belgesel çekilebilecek dekor ve aksesuarlar bulunmaktadır. Seka Film Platosu’nda ilk olarak "Osmanlı Kıyam", sonrasında "Osmanlı Derin Devlet", "Osmanlı Tokadı", "Filinta" dizilerinin çekimi yapılmış olup halihazırda "Payitaht Abdülhamid" dizilerinin çekimi de bu platoda yapılmaktadır.

Midwood İstanbul Film Studio Kompleksi

İstanbul ili Büyükçekmece ilçesinde 505 dönüm arazi üzerinde, toplam 825 milyon TL yatırımla kurulması planlanan Midwood İstanbul Film Studio Kompleksi, 2018 yılında tamamlanması hedeflenmiş olmasına rağmen proje halihazırda tamamlanamamıştır. Projenin 2021 yılı ortasında tamamlanması hedeflenmektedir.

Film çekimi için gerekli kamera, ışık, ekip ve ekipman gibi tüm hizmetleri sağlayacak olan Midwood’ta, 21 kapalı stüdyo, 17 açık set alanı ile birlikte içinde dekor ve kostüm üretimi için marangoz, maket,

metal, boya gibi 18 değişik atölye de yer alacaktır. Ayrıca kompleks bünyesinde sektöre insan yetiştirmeyi hedefleyen ‘Eğitim Vadisi’ ve premium konaklama imkânı sunan bir de otel olması planlanmaktadır. Deniz çekimlerinin yapılabileceği Avrupa’nın en büyük ve en derin havuzuna sahip olacak Midwood’da galaların da yapılacağı 600 kişilik sinema salonu, açık ofisler, sektörün kullanımına yönelik özel kiralık ofisler, tematik kafe, gece kulübü ve restoranlar ile müzeler de yer alacaktır.

Türkiye’de TV kanallarının kendi stüdyoları dışında, seyircili yarışma çekimlerinin (*O Ses Türkiye* ve *Master Chef* gibi) yapıldığı, İstanbul İkitelli’de ATA Platoları mevcuttur. Hekimoğlu ve Arka Sokaklar dizisinin bazı bölümlerinin ve Seksenler dizisinin bütün bölümleri hangar tipi kapalı ortamlarda oluşturulan yapay dekorlarda çekilirken, Kuruluş Osman dizisinin bölümleri ise Karatay Üniversitesinde kurulan Açık Film Platosunda çekilmektedir.

Aşağıdaki tabloda Türkiye’deki film platoları ve film ofisi girişimleri özetlenmiştir.

Tablo 13. Türkiye’deki Film Ofisi ve Platolar

İzmir Film Ofisi	2018 yılında, İzmir’de film yapımına dair imkanları genişletmek, niteliği artırmak, bileşenleri bir araya getirip projeler üretmek üzere temelleri atılmıştır. Film platoları için Kültür Teşvik Kanunu ile 49 yıllığına kamu arazisi tahsisi teşvikine rağmen bölgede uygun hazine arazisi tahsisi halihazırda yapılmadığından Ofisin hizmetleri istenen düzeye erişememiştir.	https://izmirfilmofisi.com
Mardin Film Ofisi	2018 yılında kurulmuş olan ofisin yapılanma sürecinin devam ettiği anlaşılmaktadır.	Resmi internet sitesi mevcut değildir.
İstanbul Film Ofisi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin bir kuruluşu olarak reklam, tanıtım, eğitim filmleri, dizi, belgesel ve film yapımları gerçekleştirmekte ve seslendirme yapan stüdyoları mevcuttur.	http://istanbulfilmofisi.com/
İstanbul Film Stüdyoları	ATA ve TEM stüdyoları olarak anılan stüdyoların kurulduğu binalar kullanımdan çıkarılmıştır. Stüdyolar 43.500 m ² açık alana yerleşmiştir. 13.000 m ² ve 4500 m ² kapalı alanda, 225-1.687 m ² arasında değişen 19 adet platoda yapım ortamı sağlayabilecek büyüklüktedir.	Mevcut durumda Kemerburgaz yolu, Cendere mevki, Sarıyerde ATA stüdyoları çalışmakta ve TV8’in yarışma programları çekilmektedir. Diğer stüdyolar kapatılmıştır.
Midwood Platosu	Yatırımın temeli 2018 yılında Büyükçekmece’de atılmış ancak halihazırda yatırım tamamlanamamıştır.	Yatırım tamamlanamamıştır.
Antalya Film Stüdyoları	Antalya/Serik ilçesine bağlı Çandır beldesinde Tekfen Holding’in 1999 yılında hizmete sunduğu stüdyolar 20 dönümlük alanda 10 dönümlük kapalı alanı içermektedir. Tesiste sadece Amerikan Hallmark yapımı “Arabian Nights” ile 2007 yılında Cem YILMAZ’ın G.O.R.A filmleri çekilmiştir. Tesis kapanmıştır. Stüdyoların Antalya’daki dış sıcaklık ve nem nedeni ile çalıştırılmadığı ifade edilmiştir.	Çalıştırılmamış ve kapatılmıştır.
İzmit Seka Film Platosu	Türkiye’nin ilk “Açık Film Platosu” özellikle dönem film çekimlerinde kullanılmaktadır.	Kullanımdadır.

Karatay Üniversitesi Film Platosu	“Kuruluş Osman” dizisinin çekiminde kullanılan açık platodur.	Kullanımdadır.
---	--	----------------

Film Ofisi yapılanmasına ilişkin faaliyetlerin geçmişi 2014 yılına dayanmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüğünde Sinema Genel Müdürlüğü, İl Turizm Müdürlüklerinin girişimi ile ülkemizde çekim yapan yabancı film ekiplerinin ihtiyaçlarının daha organize ve kontrollü, amaçlanan katma değer artışını da sağlayacak düzeyde karşılanması amacı ile kurulan bu ofisler halihazırda Mardin, İzmir ve İstanbul’da faaliyetlerini sürdürmektedir.

2.3.8 Nevşehir’de Sinema Filmi ve TV Programı Sektörünün Durumu

Nevşehir ilinde 59 kodlu Sinema Filmi, Video ve Televizyon Programları Yapımcılığı, Ses Kaydı ve Müzik Yayımlama Faaliyetleri sektöründe işyeri sayısı 2 adet olup bu işyerlerindeki sigortalı çalışan sayısı 14 kişidir. Nevşehir işyeri sayısı açısından Türkiye genelinin %0,09’unu, sigortalı çalışan sayısı açısından ise %0,06 gibi küçük bir kısmını oluşturmaktadır.

Kapadokya Bölgesi özellikle dizi film olmak üzere birçok filmin çekildiği bir alan olmakla birlikte bölgede ve dolayısıyla Nevşehir ilinde sinema filmi ve televizyon programcılığı faaliyetinde hizmet sunumu yapan işletme sayısı çok azdır. Genellikle İstanbul ilinde faaliyet gösteren yapımcı firmalar sinema filmi ve TV dizisinin çekimi amacıyla Kapadokya Bölgesi’nde bulunurken, gerek yapım ve çekim aşaması gerekse çekim sonrası hizmetlerin önemli kısmını İstanbul’da yapmakta, bölgeyi sadece mekân olarak kullanmaktadır.

Nevşehir’de sinema filmi olarak ilk çekilen film 1959 yılında “Bu Vatanın Çocukları” adlı film olup 1959-2020 döneminde İl’de toplam 39 yerli sinema filmi çekilirken, 23 adet yabancı film, 18 adet yerli TV dizi filmi, 3 adet de yabancı TV dizi filmi çekilmiştir. İlde çekilen yerli filmlerin 9 tanesi son altı yılda (2014-2020 döneminde) çekilirken, yabancı filmlerin yalnızca 2 tanesi son altı yılda çekilmiştir. Nevşehir’de çekilen TV dizilerinin 9 tanesi 2014-2020 döneminde çekilmiştir.

2.4 Dış Ticaret ve Yurt İçi Talep

59.11 kodlu sinema filmi, video ve televizyon programları yapım faaliyetleri içinde yer alan film platosu, bir hizmet faaliyetini içermektedir. Dolayısıyla film platosu hizmetleri direkt olarak dış ticarete tabi bir faaliyeti içermemektedir. Ancak film platoları, gerek bu platolarda çekilen sinema ve dizi filmlerinin diğer ülkelerde de gösterime sunulması başka bir ifadeyle çekilen filmlerin başka ülkelere satılması gerekse yabancı yapımcıların bu platoları kiralaması nedeniyle dolaylı olarak döviz kazandırıcı bir yapısı da bulunmaktadır.

Türkiye, 2019 yılında ABD’den sonra en fazla dizi ihraç eden ülke konumundadır. Bugüne kadar olan sürede 150’den fazla televizyon dizisi başta Orta Doğu ülkeleri olmak üzere, Avrupa, Orta Asya, Afrika, Kuzey ve Güney Amerika’da yer alan toplam 146 ülkeye ihraç edilirken, yaklaşık olarak 700 milyondan fazla izleyici kitlesine ulaşmıştır. 2018 yılında Türkiye’nin dizi film ihracatından sağladığı gelir yaklaşık olarak 500 milyon USD düzeyindedir.

Türkiye ayrıca İngiltere, ABD, Fransa ve Almanya ile birlikte televizyon ve online platform üzerinden dizi ihraç eden ilk 5 ülke arasında yer almaktadır. Dizilerin ihracatını kolaylaştıran ve özellikle gençler tarafından ilgi görmesini sağlayan en önemli neden bu yapımların bazılarının televizyonun yanı sıra internette YouTube, Netflix ve Puhu gibi alternatif izleme mecralarında yer almasıdır. İnternette dizi ve film izleme platformlarından biri olan ve 190’dan fazla ülkede 150 milyonun üzerinde abonesi bulunan Netflix, çok sayıda Türk TV dizisini satın alarak bünyesine eklemiştir.

2.5 Hizmet, Kapasite ve Talep Tahmini

Günümüzde sinema sektörünün küresel büyüklüğü milyarlarca dolarla ifade edilen boyutlara ulaşmış, ülkemizde de özellikle son on yılda bu sektörde büyük gelişim yaşanmıştır. Ekonomik büyüklüğünün yanı sıra kültürel tanıtım ve diplomasi için en önemli araçlarından birisi olan sinema sanatından en etkin şekilde faydalanılması Türkiye'nin kalkınmasına önemli katkılar sağlayacaktır. On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Görsel Hizmetler Sektörünün Geliştirilmesi, Çalışma Grubu Raporunda Plan Dönemi Hedefleri başlığı altında sinema sektörüne ilişkin ana hedefler arasında, yıllık 150 film üretimi ve 100 milyon seyirci sayısına ulaşmak yer alırken, TV dizisi alanında ise dizi film ihracatının 2023 yılında 1 milyar USD'ye çıkarmak hedefi yer almaktadır.

Nevşehir ilinde kurulması planlanan film platosu, bölgenin sinema altyapısını geliştireceği gibi aynı zamanda bölgede çekilen sinema filmi ve dizi film sayısını da artıracaktır. Proje konusu yatırım, mevcut personel yapısı ile teknik kapasitede yılda 20 adet sinema filminin gerektirdiği yapım ve çekim faaliyetlerini yerine getirecek kapasiteye sahiptir. Dolayısıyla yatırımcının yılda 250 gün kapalı platoyu kiralaması mümkündür.

Sinema ve TV dizisi sektörünün Türkiye'deki gelişimi ve bölgede çekilen TV dizileri/reklam filmleri ve sinema filmleri dikkate alındığında, proje konusu yatırımın işletme faaliyetlerine geçtiği ilk yılda, film platosunun 4 uzun metrajlı sinema filmi için kiraya verileceği ve izleyen yıllarda film sayısının sırasıyla 5, 6, ve 7'ye çıkacağı öngörülmektedir.

Sektörde film çekimi yapan uzman ve deneyimli kişiler ile yapılan görüşmelerde bir sinema filminin çekim süresinin ortalama 25 gün olduğu ve bu film çekimlerinde, senaryoya bağlı olarak, her bir film çekimi için ortalama 8 günlük kapalı plato kullanıldığı tespit edilmiştir. Kurulacak olan film platosu, ayrıca bölgede çekimi yapılan TV dizileri, reklam filmleri ve belgesel filmlerin çekimi için de kiralanabilecektir. Dolayısıyla gelir getirici hizmetler kapsamında önümüzdeki döneme ilişkin kiralama gün sayısı tahmin edilirken, bu tür hizmetlerden doğabilecek kiralama talepleri de dikkate alınmıştır.

Gerek Sinema ve TV dizisi sektörünün gelişimi ve gerekse bölgede çekilen TV dizileri ve sinema filmleri sayısındaki artışlar ile bölgenin bu konudaki cazibesi dikkate alındığında film atölyesinin gelirini oluşturacak kiralama gün sayısının aşağıdaki gibi olacağı öngörülmektedir.

Tablo 14. Yıllar İtibarıyla Öngörülen Hizmet Miktarları

Yıllar	1. Yıl	2. Yıl	3.Yıl	4.Yıl	5.Yıl +
Gelir Getirici Hizmet 1 (Yereldeki Hizmetlerin Sağlanması) Film sayısı	4	5	6	7	7
Gelir Getirici Hizmet 2 (Plato Kiralama Hizmeti) Kiralama Gün Sayısı	50	60	70	80	82

Film platosunda teknik altyapıya yönelik yapılacak iyileştirmeler ile personel beceri ve tecrübesinde yıllar itibarıyla sağlanacak gelişmeler, film platosunun hizmet kapasitesinde de artışlar sağlayacaktır. Film platosunun tanınırlığı ile birlikte platonun kiralama gün sayısının da artacağı tahmin edilmektedir.

Film platosunun kiralama dışında Film Ofisi Hizmetleri kapsamında da gelirleri olacaktır. Bölgenin doğal film platosu özelliklerinin yurt içi/yurt dışı film sektörüne pazarlanması ve bölgede çekilen film çalışmalarında film ekiplerinin ihtiyaç duyduğu tüm gereksinimlerin karşılanmasına yönelik hizmetlerin yerine getirilmesini kapsayan ofis hizmetlerinden sağlanacak gelirler, yatırımcının ve ilgili yatırımda istihdam edilen işgücünün niteliklerinin artması ve profesyonellik kazanması ile artacaktır.

Plato kiralama hizmetinin günlük bedeli, sunulacak altyapıya bağlı olarak 2.500-4.000 TL arasında değişmekte olup proje konusu yatırım için günlük kiralama bedeli KDV hariç, 3.000 TL olarak dikkate

alınmıştır. (Sektörde boş hangar ya da terk edilmiş fabrika binalarının plato olarak kullanımından alınan bedeldir).

Yereldeki hizmetlerin sağlanması konusunda alınacak ofis hizmet bedeli ise verilecek hizmetin türü ve sayısına bağlı olarak hesaplandığı için herhangi bir fiyat belirlemesi yapmak mümkün değildir. Ancak, yatırımın sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından ofis hizmeti kapsamında verilecek hizmetlerin fiyatı tespit edilirken, belirlenen hizmet fiyatının bu hizmeti yerine getirecek personelin firmaya olan maliyetinin önemli bir kısmını karşılayacak düzeyde olması gerekmektedir.

2.6 Girdi Piyasası

Proje konusu yatırımda işletmeci açısından herhangi bir imalat söz konusu olmadığından hammadde türünde bir girdi de söz konusu olmayacaktır. Proje konusu yatırıma ait temel giderler, kiralama, pazarlama ve tanıtım hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlayan personel harcamaları ile enerji ve diğer işletme gider unsurlarıdır.

2.7 Pazar ve Satış Analizi

Teknik yönü ile örneklenilecek dünyadaki film platoları ve stüdyolar incelendiğinde, Hollywood platolarının teknolojik altyapısı ve büyüklüğü itibarıyla ön plana çıktığı görülmektedir. Bunun dışında özellikle Almanya'daki Babelsberg film stüdyolarının sektördeki en eski ve köklü plato olduğu ve ABD'li yapımcılarca da tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu plato, nitelikli işgücü ve yapımcıların ihtiyaçlarını karşılamada tecrübeli kadrosu ve film endüstrisinde gördüğü talep nedeni ile bu araştırmada incelenmiştir.

Kapadokya, doğal ortamları ile doğal film platosudur ve bu yönüyle yerli/yabancı film yapımcılarının film çekiminde doğal mekân olarak tercih ettikleri bir bölgedir. Film ekiplerinin yaklaşık 80 kişi dolayında olması, bölgedeki otel kapasiteleri dikkate alındığında konaklama sorunu yaratabilmektedir. Zira bölgedeki oteller büyük çoğunlukla küçük butik türde otellerdir. Bununla birlikte Ürgüp ve Avanos'ta bulunan butik otellerde film ekipleri konaklayabilmektedir. Kapadokya ve Kayseri Havaalanları, arkeolojik sit alanları ve bölgedeki Damsa Barajı film çekimleri için önemli çekici özelliklerdir.

Yerli yapımcı açısından, doğal ortamlar yerine kapalı ya da yapay oluşturulmuş stüdyolar kullanılacaksa, bu durumda tercih edilen il İstanbul olmaktadır. Çünkü İstanbul dışındaki illerde bu çalışmaları yapmak için, konunun profesyonellerini o ile taşımak gerekmektedir. Bu durumda hem maliyetler yükselmekte hem de personel temini güçleşmektedir. Bu nedenle yapay set kullanılarak oluşturulmuş film platosu gerektiğinde nitelikli ve teknik kadroların yoğunluklu bulunduğu İstanbul ili rakipsiz görünmektedir. Yerli yapımcılar ancak doğal ortamları içeren sinema ve TV dizisi sahnelerinin çekiminde İstanbul dışına çıkmaktadır.

Yapım sonrası (Post Production) işlemleri, kullanılan teknolojik cihaz, tecrübeli film ekiplerinin, oyuncuların ve farklı türde stüdyoların İstanbul'da yoğunlaşmış olması, diğer illerde bu yönde gerçekleştirilmesi planlanan yapay platoların ekonomik sürdürülebilirliğini mümkün kılmamaktadır. Kapalı ve izole bir ortamda çalışılacaksa personel ve teknik kadronun bulunduğu il dışına çıkmanın gereksiz olduğu ve Antalya Serik örneğinin başarısızlığının altında bu maliyet sorunu olduğu bilinmektedir. Benzer bir durum yabancı yatırımcı ve film ekipleri için de geçerlidir. Filmlerin seslendirme, montaj, sanal efektleri için yapımcılar kendi mevcut olanaklarını devreye sokmaktadır. Kapalı yapay ortamlar gerektiğinde nitelikli personel ve nitelikli hizmet alacakları, film ekibinin yoğun olarak ikamet ettiği bölgeler seçilmektedir.

Yaklaşık 1,5 saatlik standart bir sinema filminin (*büyük figürasyon gerektirmeyen*) ortalama seksen kişilik bir kadro ile ve en az 20-25 günlük bir sürede çekildiği dikkate alınırsa, bu kadronun söz konusu süre boyunca ikamet ettiği il dışında konaklaması, yeme içme sağlık hizmetlerinin karşılanması gerekmektedir. Bu nedenle film yapımcıları kapalı, yapay mekân ya da sanal efekt gerektiren set

kullanımında yoğunluklu işgücünün bulunduğu lokasyonu tercih etmekte, sadece doğal ortamını kullanmak istediği mekânlarda Kapadokya gibi lokasyonları düşünmektedir.

Bölgede çekim yapan dizi ekiplerinin yapımcıları ile yapılan görüşmelerde yapımcılar; özellikle dizi ve sinema filmi çekimlerinde, açık doğal ortamlarda/butik otel ve konaklarda yapılan çekimlerin yanı sıra emniyet binası, karakol, mahkeme salonu, okul sınıfı, ameliyathane, adliye binası gibi özel izinle kullanılması gereken mekânların kullanılmasında gecikme ve maliyet sorunu yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Film yapımcıları, kendi dekorlarını yapmak suretiyle senaryonun gerektirdiği mekânları oluşturabilecek, enerji altyapısı sağlanmış hangar tipi film platolarını kullanabileceklerini ve/veya kiralayabileceklerini ifade etmişlerdir.

Yukarda elde edilen veri ve yapılan tespitler ışığında bu tür bir film platosu ve sanat merkezinin sürdürülebilir ekonomik büyüklüğe erişmesindeki kritik unsurun, bölgede mevcut olacak nitelikli işgücü ve film ekiplerinin ihtiyaç duyacağı hizmetleri hızlı, nitelikli ve ekonomik olarak sunacak hizmet sağlayıcıların, tedarikçilerin varlığı olduğu anlaşılmaktadır.

Bu işgücünü tanımlamak gerekirse; öncelikli olarak verilebilecek hizmetleri ortaya koyacak bir ekipten, cast ajansları, figürasyon, organizasyon şirketi, oyuncu, senarist, makyöz, kostümcü, tasarımcı, dekorcu, ses teknisyeni, ışıkçı, set ekibine kadar uzanan muhtelif disiplinlerde bir çeşitliliği içerdiği görülecektir. Ayrıca Ürgüp'te mevcut otellerin çoğu butik otel niteliğinde olup, film ekiplerinin bir arada kalabileceği sayıda odaya sahip sayılı otel mevcuttur.

3. TEKNİK ANALİZ

3.1 Kuruluş Yeri Seçimi

3.1.1 Yatırım Konusunun İl ve İlçe Açısından Önemi

Yatırım konusu film platosu, giderek artan dizi ve film sektörünün bölgeyi doğal plato olarak kullanma talebinin bırakacağı katma değeri artıran ve film sahnelerinde ihtiyaç duyulan yapay mekânın gerçekleştirilmesi projesidir. Bölge reklam, belgesel, doğa sporlarının çekimlerinin yanı sıra dizi ve sinema filmleri için de sıklıkla set olarak kullanılmaktadır.

Gün ışığının özellikleri, gün batımı, arkeolojik sit alanları, balon turizmi, din ve kültür turizmi yönüyle de yerli/yabancı yapımcılar açısından popüler bir bölgedir. Bu talebin karşılanmasında gerekli işgücünün nitelik ve sayıca artması, otel, restoran ve turizm acentesi gibi halihazırda belli bir erginliğe erişmiş iş kolları ile bu iş kollarını besleyen akademik yapının, cast ajansı, bölgesel çekim ekipleri, lokasyonun potansiyelini tanıyan ve tarihi, kültürel dokunun özelliklerini pazarlanabilir hale getirecek iş kollarının artması önemlidir. Yerli ve yabancı yapımcıların ihtiyaç duyacağı hizmetlerin sunulmasında, bu gelişmelerin yanı sıra sistemli bir yapının kurulması daha verimli bir sürece girebilmesini sağlayacaktır.

Ülkemizde yapay film platosu olarak kullanılan mekânlar arasında Kapadokya, doğal plato özelliklerine eşlik edebilecek bu yapay plato ile gördüğü mevcut talep açısından şanslı bir konumdadır. Dolayısı ile bu talebi ve talebin sağlayacağı getiriye ivmelendirecek, ihtiyaç duyulan hizmetleri sistematik ve daha nitelikli pazarlanabilir hale getirecek, amaçlanan katma değeri ve oluşturulacak nitelikli istihdamı güçlendirecek olan bu yatırım, bölgenin güçlü yönünü daha pazarlanabilir hale getirecektir.

Bunun yanı sıra yapay platonun kullanım ihtiyacının karşılanmasında halihazırda kullanılan gerçek adliye, okul, hastane, karakol, mahkeme salonu gibi mekânların geçici süreyle ve özel izinle kullanılmasından doğan sorunlar, aksaklıklar da ortadan kaldırılmış olacaktır.

Hedeflenen hizmetlerin yerine getirilmesinde kritik önemi haiz olan konu işgücünün niteliğidir. Film Ofisi yapılanmasının temel amacı, yerli ve yabancı yapımcıların bölgede gerçekleştirdikleri çekim süreçlerinde kendilerine katkı verecek hizmetlerin yerine getirilmesidir. Bu hizmetleri yerine getirecek personelin film sektörü, film çekim teknikleri ve bölgenin film sektörüne hizmet edecek beşeri,

panoramik ve yapısal kaynakları hakkında yetkin olması gerekir. Filmcilerin ihtiyaç duyacağı konular öncelikle senaryoya uygun bölgedeki görsel planların günün/yılın hangi dönemlerinde istenen düzeyde elde edileceğinin bilinmesi, bölgeden elde edilecek figürasyon, oyuncu, dublör, yöresel kıyafet, dekor aksesuarı, yöresel ve kültürel yeme içme gelenekleri, hayvan ve bitki varlığı, senaryoya uygun şekilde temin yeri ve koşulları gibi bölgesel potansiyelin istenen zamanda harekete geçirilebilmesidir.

Hedeflenen hizmetlerin yerine getirilmesinde kritik önemi haiz olan bu işgücünün niteliğini ve mevcut olan işgücünü sayıca ve nitelikçe artırmanın da orta ve uzun vadeli gereklerinin yerine getirilmesi gerekecektir.

Bu nedenle bölgede bulunan Kapadokya Üniversitesi ve Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nin de sinema, kostüm, dekor tasarımı, senaryo, kamera, rejî, seslendirme, montaj, radyo televizyon, oyunculuk, yönetmenlik, figürasyon, dublörük vb bölümlerde öğrenci yetiştirmesi hedeflenen hizmetler için gerekli işgücünün besleneceği kaynaklar olmalıdır. Dolayısı ile üniversite ve MYO düzeyinde bölgedeki öğrenci sayısı ve sektördeki nitelikli işgücünün artırılması mümkün olabilecektir.

Hedeflenen proje konusu yatırımın bölgedeki bir üniversite çatısı altında kurulması ve/veya üniversitenin halihazırda mevcut bir binasında gerçekleştirilmesi durumunda kullanılacak platoda her sene belli bir sayıda öğrencinin platoyu kullanan yapımlarda staj yapmasını zorunlu hale getirmek gibi geliştirilecek yöntemler hem sektörün hem akademik yapının güçlenmesini sağlayacaktır.

3.1.2 Alternatif Kuruluş Yerleri ve Seçim Kriterleri

Yatırımın kuruluş yeri için konumu nedeni ile Ürgüp ilçesi ön plana çıkmaktadır. Ürgüp, mevcut durumda hem film çekimlerinde doğal plato olarak çekime uygun birden fazla mekâna sahip olması hem de Kayseri ve Kapadokya havaalanına yakınlığı, konak, otel gibi özgün mimarisi, arkeolojik özellikleri, tarihi varlıkları, bölgedeki Damsa Barajı ile film ekiplerinin çoğunlukla set olarak kullandığı birden çok açık mekânı barındırmaktadır. Bölgedeki havaalanlarından Kayseri havaalanı, günlük uçuş sayısının daha fazla olması nedeni ile bölgeye dışardan gelen yapımcılar için daha çok tercih edilmektedir.

Yatırıma konu olan kapalı plato binası için fazla araç ve yaya trafiğine, gürültüye maruz olmayan, ulaşım, internet, enerji elektrik, doğalgaz, su şebekesine erişim imkânı olan yaklaşık 10.000-20.000 m² büyüklüğünde (*arazilerin yapı izni bulundukları yere göre %5 ile %25 arasında değişmektedir. Kapalı alanlı binaların oturma alanı 1.120 m² olarak tasarlanmıştır*) bir alan yeterli olacaktır. Bu türde bir alan Nevşehir ilinin ilçe ve köylerinde arkeolojik sit olmayan herhangi bir bölgeden seçilebilir. Bununla birlikte yatırım konusu kapalı plato binasının, doğal plato olarak tercih edilen mekânlara yakın olması zaman ve maliyet avantajı yaratacağından yatırım yerinin öncelik sırasıyla Ürgüp ve Avanos civarında yer alması uygun bulunmuştur.

Ürgüp ve Avanos sahip olduğu butik oteller, Damsa Barajı'na, alışveriş merkezlerine ve Kayseri havaalanına yakınlığı nedeni ile kapalı plato yeri tercihinde ön plana çıkmaktadır. Yatırımın, ilerleyen süreçte kapalı plato sahasında yaklaşık 100 odalı bir otel ile birlikte yapılması seçeneği değerlendirilir ise arazi fiyatları ve uygun arazi bulmak açısından Derinkuyu Bölgesi de üçüncü bir seçenek olarak düşünülebilir. Çünkü mevcut durumda Derinkuyu bölgesinde butik otel yoktur. Ürgüp ilçesinde de mevcut butik otel kapasiteleri, ortalama 80-100 kişilik film ekiplerinin aylık olarak konaklamada kullanacakları kapasitelerin altındadır. Bu nedenle yapılacak bir fizibilite çalışmasında oteli de içeren bir plato yatırımı ayrıca irdelenmelidir.

Bu bölgede yapılan yerinde incelemelerde yukarıda sıralanan özelliklere haiz Ürgüp-Mustafapaşa karayolu çevresindeki turizm alanı olarak belirlenen lokasyon ile tarla vasfında olup imar izni olan araziler öncelikli olarak göz önüne alınabilir. Bu bölgedeki tarla vasfındaki arazilerin 9-20 TL/m² bedelle temini mümkün görünmektedir. Turizm alanı olarak belirlenmiş lokasyondaki arazilerde ise arazi m² maliyeti 80-100 TL dolayındadır ve yapı imar izni %5'tir.

3.1.3 Fiziksel Altyapı Özellikleri

Yatırım yerinin yol, enerji, su ve haberleşme kaynaklarına erişilebilir nitelikte olması gerekmektedir. Kapalı platonun kurulacağı yer, doğrudan karayoluna cepheli ya da yerleşim yeri içinde bir lokasyon olmamalıdır. Platonun yerleşim yeri veya karayolu gürültüsünden etkilenmeyecek bir mesafede olması önem arz etmektedir. Elektrik, su ve yakıt temini ile ulaşımı mümkün kılacak yol olması yeterlidir. Yatırım yeri olabilecek aday lokasyonlar için bu gerekliliklerin temininde bir sorun yaşanması beklenmemektedir.

3.1.4 Arazinin Mülkiyet Durumu

Önerilen aday yatırım yeri lokasyonu olan Ürgüp Mustafapaşa, Avanos bölgesinde irdelenen arazilerin tamamı özel mülkiyete aittir. Bölgedeki kamu arazilerinin tahsisine ilişkin yetki sahibi merci Milli Emlak Müdürlüğü'dür. Ön fizibilite çalışmasında resmi bir talebin yapılma imkânı olmadığından kamu arazisi tahsisi konusundaki seçenek göz ardı edilmiştir.

3.1.5 Yatırım, Üretim ve Ar-Ge Açısından İnsan Kaynağına İlişkin Potansiyel

Yatırımda gerekli işgücünün nitelikleri irdelendiğinde gelir getirici ana hizmetler içinde doğrudan yerli ve yabancı yapım ekipleri ile iletişimde olacak ve söz konusu hizmetlerin icrasını gerçekleştirecek personelin (yerel işgücü, yerel malzeme ve hizmet temini, otel ve barınma, yemek ve içecek ihtiyaçlarının karşılanması, mekân kullanımında gerekli yasal izinlerin alınması, bürokratik aşamalarındaki hizmetler, dekor/elektronik mekanik ve/veya marangozluk malzemesi tedariki, işçilik, nakliye, sigorta gibi gereksinimlerinin karşılanması ile ulusal/uluslararası pazarlama) İngilizce bilen, film sinema sektörünün dinamiklerine aşina, sinema, TV ve film süreçlerine ilişkin teknik bilgisi olan, iletişim becerileri yüksek kişiler olması gerekmektedir.

Gelir getirici ikinci ana hizmet olan yapay platonun kiralanması hizmetini yerine getirecek personelin ise kiralama süreçlerinin hukuki gerekliliklerine hâkim, dokümantasyon geliştirme, kayıt tutma ve izleme becerisi olan kişiler olması gerekecektir. Bu nitelik ve becerideki personelin yanı sıra kurulacak tüzel kişiliğin kamu erki ile kontrol ve denetim yetkisini haiz olacak şekilde, yasal yetkiyle donanması önem arz etmektedir.

Gelir getirici hizmetler dışında, destek hizmetleri türünde olan bölgesel envanterin kayıt altına alınması ve sürekli güncellenmesi işlemlerini gerçekleştirecek personelin, Kapadokya bölgesinin coğrafik, kültürel, yerel değerlerini, potansiyelini, film sanayiine hizmet edebilecek figürasyon, iklim, ışık, yerel koordinasyon, halkla ilişkiler türündeki iş ve işlemlere hâkim olabilecek, sistematik çalışma ve iletişim becerisine sahip olması gerekmektedir.

Yatırımın işletilmesinde doğal plato kullanımına konu olan tarihi/kültürel mekânların mevcut durum/çekim sonrası durum tespiti, kontrolü, izlenmesi, gerekirse tazmini işlemlerini yürütecek bir personel de ihtiyaç duyulacaktır. Bu kişinin bölgesel ve tarihi değerlerin özelliklerini bilen, arkeolojik ve restorasyon bilgisi olan temel hukuk bilgisine haiz bir mimar ya da mimari bilgisine sahip bir hukukçu olmasında fayda görülmektedir.

Dolayısı ile bu insan kaynağının özelliği dikkate alındığında uzmanlık ve bölgesel potansiyele aşinalık gerektiren hizmetlerin öncelikle bölgedeki uzmanlardan ve sektöre hizmet eden üniversite mezunu mevcut işgücünden temin edilmesi önerilmektedir. Bölgede film üretimine hizmet eden sayılı da olsa film yapımcıları mevcuttur. Kısıtlı imkânlarla ancak yoğun tempoda üretim yapan ve bu yapım işlemlerine destek veren yerel işgücünün değerlendirilmesi gerekecektir. Bu işgücü hedeflenen faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde çekirdek kadro olarak kullanılabilirlikte yetkinlikte. Ancak orta ve uzun vadeli hedeflere erişimde ve amaçlanan katma değer in sürdürülebilir şekilde elde edilmesinde bu kadroların niteliklerinin ve sayısının artırılmasında fayda bulunmaktadır.

Belirtilen hizmetlerin yerine getirilmesini sağlamak üzere akademik düzeyde yetişmiş işgücünün bölgede oluşturulması önemlidir. Bu konuda stratejisi ve programı yapılmış bir uygulamalı eğitim

programının hazırlanması hususunda Kapadokya Üniversitesi ile işbirliğine gidilmesi yararlı olacaktır. Üniversitenin Mimarlık Bölümünün koordinasyonunda sinema, senaryo, dekor ve sahne tasarımı, bölgesel envanter, radyo televizyon programlarını içeren bölümlerin açılması, yukarıda belirlenen nitelikte personelin yetiştirilmesine dönük programı olan bir bölümün açılması bölgeden temin edilecek işgücünün yetiştirilmesinde stratejik önemi haizdir.

3.1.6 Bölgesel Teknolojik Altyapı Potansiyeli

Bölgede halihazırda film üretimine ve yapımcılara hizmet veren yerel özel sektör şirketleri bulunmaktadır. Şirketlerin faaliyetleri esnasında karşılaştığı en büyük sorun, işletme sermayesindeki yetersizlik olarak ortaya çıkmaktadır.

Çekimlerde kullanılan ve teknoloji gerektiren teknik ekipman bölgeye gelen yapım ekiplerince sağlanmaktadır. Bu ekiplerin kapalı yapay platoda yapacakları çekimler için kullanacakları teknik donanımlarını muhafaza edecekleri güvenliği sağlanmış bir depo alanı, çekimler için gerekli temel montaj ve rigleme ekipmanları, temel düzeyde reji bölümünün sağlanması amaçlanan yatırım için yeterli olacaktır. Teknolojik ömrü hızlı tükenen gelişmiş kamera sistemleri ve gelişmiş destek üniteleri bu yatırım için başlangıçta elzem bulunmamıştır. İlerleyen süreçte hedeflenen kapalı plato hizmetlerinden gelebilecek talebe göre teknolojik altyapının geliştirilmesi söz konusu olabilecektir.

3.1.7 Ar-Ge Yapan Kuruluşların Durumu

Bölgede yatırım konusu sektöre ilişkin Ar-Ge yapan kuruluş bulunmamaktadır. Yatırım işletmeye geçtikten sonra yatırımcının tercihinine bağlı olarak ürünlerin pazarlanmasına ve yöresel özgün ürün geliştirmeye yönelik araştırma birimi kurulması söz konusu olabileceği gibi Hacı Bektaş Veli Üniversitesi veya Kapadokya Üniversitesi ile iş birliği yapılarak Ar-Ge içeren uygulama projeleri geliştirilip bölge gelişimine katkı sağlanabilecektir.

3.2 Üretim Teknolojisi

3.2.1 Hizmet Tekniği

Kapalı plato yatırımı, bölgede açık setlerde çekilen filmlerde senaryonun gerektirdiği karakol, hastane, adliye, okul, ameliyathane, postane, cafe, mahkeme salonu vb gibi özellikli mekânların yapay olarak inşa edileceği ve/veya dijital ortamda arka planın oluşturulmasına imkân veren sonsuz fon (*green box*) üzerinde film planlarının çekileceği bir ortamın sağlanmasını amaçlamaktadır. Plato seyircisiz çekimlerde kullanılacak türde bir plato olacaktır. Söz konusu plato, aday yatırım yerlerindeki inşaat izinleri de dikkate alınarak en fazla 12 m yükseklikle (3,5 kat) olabilecek şekilde tasarlanmıştır. Katlı ve hangar biçiminde olan iki ana bölüm vardır.

Platonun 4 katlı tasarlanan bölümünde her bir katta yukarıda sözü edilen yapay mekânlardan ikişer tanesi sabit şekilde kurulması gerekmektedir. (*karakol, ameliyathane, mahkeme salonu, sınıf, nezarethane vb*).

3.2.2 Makine Ekipman Parkına İlişkin Bilgiler

Kapalı plato olarak kullanılacak hangar mekânı kapatmak için, tek uygulamada tamamlanacak çelik uygulama ve prefabrik panellerle, yapı duvarları oluşturulacak nitelikte tasarlanmıştır. Böylece yapı çeliği sistemin değişecek ihtiyaçlarını karşılayabilecektir. İhtiyaca göre genişletilmesi veya yükseltilmesi de mümkündür. Bu yapı yatırımcı tarafından tercih edilirse PV güneş panelleri için de uygun bir çatı çözümü oluşturmaktadır. Bununla birlikte başlangıçta PV GES yatırıma dahil edilmemiştir.

Kapalı platonun kullanımına gelecek talebin yükselmesi durumunda film ekiplerinin malzemelerini muhafaza edecekleri ve her malzemenin kendi sınıfında korunabileceği deponun, akıllı depo sistemi ile teçhizi mümkün olmakla birlikte, başlangıç aşamasında çelik raf sistemleri yeterli bulunmuştur.

Çekimlerde ve/veya dekor inşasında kullanılacak personel taşıyıcı, teleskopik bomlu bir vinç de opsiyonel olarak sabit yatırım tutarına eklenmiştir.

Yatırımın en kritik boyutu enerji temininin kesintisiz ve sorunsuz teminidir. Tüketim miktarı kullanılacak ışık sistemleri ile yakından ilgilidir. Son dönemde LED teknolojisinin kullanımı yaygınlaştığından 250 KVA'lık bir trafo ve jeneratör tasarlanan yapı için yeterli bulunmuştur.

Makine ekipman içinde truss ve ışık askı sistemleri, kedi yolu tabir edilen sistemler film ekiplerinin kendi ışık sistemlerini kurabilecekleri altyapılar olarak zorunlu ekipman sınıfındadır. Bu sistemlerin elektrik ve topraklama sistemlerinin profesyonel ekiplerce yapılması gerekmektedir. Elektrik ve mekanik sistemlerdeki malzeme seçimi ve tasarım önem arz etmektedir.

Gelecekteki talebe bağlı olarak green box ve reji sistemleri ilerleyen süreçte yatırıma eklenebilecek kalemler olarak değerlendirilmektedir. Yatırımın başlangıç aşaması için bu sisteme gerek duyulmamıştır. Ancak enerji temini, güç ve kablolama sistemi bu ihtiyaç göz önüne alınarak oluşturulmuştur.

3.3 İnsan Kaynakları

3.3.1 İl Nüfusunun Eğitim Durumu

ADNKS sonuçlarına göre, Nevşehir ilinde 6 yaş ve üzeri nüfus grubunda, okuryazar nüfus oranı 2019 yılında %97,4 olarak gerçekleşmiştir. Nevşehir ili okuryazar oranı açısından Türkiye ortalamasına (%97,3) çok az üzerinde bir değere sahip olup okuryazar oranının büyüklüğü açısından iller arası sıralamada 32. sırada yer almaktadır. Eğitim durumuna göre 15 yaş ve üzeri nüfusun dağılımına bakıldığında, 2019 yılı itibarıyla Nevşehir'de ilköğretim ile ilköğretim mezununun Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülürken, diğer eğitim branşları açısından Türkiye ortalamasının altında olduğu dikkati çekmektedir. İlde yüksekokul ve fakülte mezunu oranı %13,6 olup Türkiye ortalamasının (%16,5) altındadır.

Tablo 15. Nevşehir İli 15 Yaş ve Üzeri Nüfusun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (%)

Eğitim Durumu	2015	2016	2017	2018	2019	Türkiye 2019
İlköğretim	17,2	15,0	15,1	15,2	10,2	9,1
İlkokul	31,0	29,2	28,5	26,1	24,9	20,1
Ortaokul veya Dengi	11,0	12,9	13,2	14,0	19,3	19,8
Lise veya Dengi	20,3	22,3	22,5	23,7	24,2	24,8
Yüksekokul veya Fakülte	11,3	11,9	12,2	12,8	13,6	16,5
Yüksek Lisans	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1	1,7
Doktora	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistikler, Eğitim.

3.3.2 Çalışma Çağındaki Nüfus

Nevşehir ilinde 15-64 yaş arasını kapsayan çalışma çağındaki nüfus, 2019 yılı itibarıyla 203.967 kişi olup toplam il nüfusunun %67,3'ünü oluşturmaktadır. İlde çalışma çağındaki nüfus, 2015-2019 döneminde Türkiye geneline göre daha yüksek artış göstermiştir. Bu dönemde Nevşehir'de çalışma çağındaki nüfus %6,5 oranında artış gösterirken, Türkiye genelinde ise %5,7'lik bir artış yaşanmıştır.

Tablo 16. Nevşehir İli Çalışma Çağındaki Nüfusun Oranı

Yıllar	Türkiye		Nevşehir	
	15-65 Yaş Nüfus	Toplam Nüfusa Oranı %	15-65 Yaş Nüfus	Toplam Nüfusa Oranı %
2015	53.359.594	67,8	191.602	66,8
2016	54.237.586	68,0	195.470	67,2
2017	54.881.652	67,9	196.727	67,3
2018	55.633.349	67,8	200.355	67,2
2019	56.391.925	67,8	203.967	67,3

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri.

3.3.3 Genç Nüfus Oranı

Nevşehir ilinde çalışma çağındaki nüfus içinde 15-25 yaş arasını kapsayan genç nüfus düzeyi 2019 yılı itibarıyla 49.093 kişi olup çalışma çağındaki nüfusun %24,1'ini, toplam il nüfusunun ise %16,2'sini oluşturmaktadır. İlde 15-25 yaş arası genç nüfus, 2015-2019 döneminde %10 oranında artış göstermiştir.

Tablo 17. Nevşehir İli Genç Nüfus Oranı

Yıllar	Türkiye			Nevşehir		
	15-25 Yaş Nüfus	Çalışma Çağındaki Nüfusa Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %	15-25 Yaş Nüfus	Çalışma Çağındaki Nüfusa Oranı %	Toplam Nüfusa Oranı %
2015	12.899.667	24,2	16,4	44.616	23,3	15,6
2016	12.989.042	23,9	16,3	46.581	23,8	16,0
2017	12.983.097	23,7	16,1	47.062	23,9	16,1
2018	12.971.396	23,3	15,8	47.409	23,7	15,9
2019	12.955.672	23,0	15,6	49.093	24,1	16,2

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri.

3.3.4 İl ve İlçelerde Yatırım Konusunun Gerektirdiği Nitelikteki İstihdama Erişme Durumu

Nevşehir ilinin de içinde yer aldığı TR71 Bölgesi'nde 2019 yılı itibarıyla işsizlik oranı %13,3 düzeyinde olup Türkiye ortalamasının (%13,7) çok az altındadır. Bölge işsizlik oranının düşüklüğü açısından 26 düzey 2 bölgesi arasında 15. sırada yer almaktadır. 2014-2019 döneminde TR71 Bölgesi'nde istihdam edilenlerin sayısı 38 bin kişi artarken, işsiz sayısında 78 bin artış olmuştur. Bu dönemde işgücüne katılma oranını ise %48,5'ten %51,4 düzeyine yükselmiştir.

Nevşehir ilinde iş arayanların açık işlere yerleştirilme oranları Türkiye geneline göre son iki yılda daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. 2015 yılında İl'de iş arayanların açık işlere yerleştirilme oranı %42 iken bu oran 2019 yılında %77,1 düzeyine yükselmiştir. Türkiye genelinde ise işe yerleştirilme oranı 2019 yılında %69,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 18. Nevşehir ilindeki Açık İş Sayısı ve İşe Yerleştirilme Oranı

Yıllar	Açık İş Sayısı	İşe Yerleştirme			Nevşehir'de İşe Yerleştirilme Oranı (%)	Türkiye'de İşe Yerleştirilme Oranı (%)
		Erkek	Kadın	Toplam		
2015	6.079	1.991	565	2.556	42,0	43,5
2016	8.576	2.621	886	3.507	40,9	37,5
2017	3.465	678	433	1.111	32,1	39,3
2018	5.971	3.371	1.283	4.654	77,9	52,1
2019	4.678	2.384	1.221	3.605	77,1	69,2

Kaynak: Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Yıllık İstatistik Bültenlerinden yararlanılarak hesaplanmıştır. [26]

3.3.5 İstihdam Edilecek Personelin Unvanı, Sayısı ve Maaşı

Teknik Kapasitede Yıllık Personel Giderleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 18. Teknik Kapasitede Yıllık Personel Giderleri

PERSONEL	SAYI	AYLIK BRÜT KİŞİ BAŞI ÜCRET (TL)	AYLIK BRÜT KİŞİ BAŞI ÜCRET (USD)	YILLIK TOPLAM TUTAR (TL)	AYLIK BRÜT KİŞİ BAŞI ÜCRET (USD)	GÖREV TANIMI
Yönetici	1	20.000	2.403	240.000	28.846	Dil bilen, film sinema sektörünün dinamiklerine aşina, sinema, TV ve film süreçlerine ilişkin teknik bilgisi olan, iletişim becerileri yüksek
Yönetici Yardımcısı	1	15.000	1.802	180.000	21.634	
Uzman 1	2	10.000	1.201	240.000	28.846	Bölgenin coğrafik, kültürel, yerel değerlerini, potansiyelini, film sanayiine hizmet edebilecek figürasyon, iklim, ışık, yerel koordinasyon, halkla ilişkiler türündeki iş ve işlemlere hâkim olabilecek, sistematik çalışma ve iletişim becerisi olan
Uzman 2	1	8.500	1.021	102.000	12.259	Kiralama süreçlerinin hukuki gerekliliklerine hâkim, dokümantasyon geliştirme, kayıt tutma ve izleme becerisi olan
Uzman 3	1	13.000	1.562	156.000	18.750	Bölgesel ve tarihi değerlerin özelliklerini bilen, arkeolojik ve restorasyon bilgisi olan hukuk bilgisine sahip tercihen mimar ya da mimari bilgisine sahip hukukçu
Sekretarya ve Muhasebe	1	7.000	841	84.000	10.096	Ön Muhasebe ve Sekreter
Güvenlik Hizmet Alımı (Yıllık Tutar)				100.000	12.019	Kapalı Platonun güvenlik kamera sisteminin yanı sıra düzenli korunması için hizmet alımı yapılması öngörülmüştür.
TOPLAM	7			1.102.000	132.451	

3.3.6 Aynı Yatırım Konusunda Önde Gelen Ülkelerde Personel Maaşlarının Karşılaştırılması

Avrupa'da mesleklere göre ortalama ücretler kişi başı yıllık olarak 31 bin USD ile 104 bin USD arasında değişmektedir. En düşük ücret ortalaması hizmetler ve turizm sektöründe iken en yüksek ücretler finans sektöründe söz konusudur.

Yatırım konusu tesisteki en yüksek aylık brüt ücret kişi başı yaklaşık 2.400 USD, en düşük ücret 841 USD'dir. Yatırım konusu tesisteki en düşük ücret yaklaşık olarak ülkemizdeki asgari ücretin iki misli dolayındadır. AB üyesi ülke ortalamalarına bakıldığında asgari ücretin iki misli dolayındaki ücret 3.116 USD'dir. Diğer bir deyişle hem yönetici hem de en düşük ücretli çalışan bakımından kişi başı personel maliyeti AB üyesi gelişmiş bir ülkedeki personel maliyetinin yaklaşık 1/3-1/4'ü düzeydedir.

4. FİNANSAL ANALİZ

4.1 Sabit Yatırım Tutarı

- Arazi Temin Bedeli**

Bölüm 3.1.2’de özellikleri verilen türde olan Ürgüp-Mustafapaşa karayolu çevresinde, ana yoldan 200 metre kadar içeride olan özel mülkiyete ait yaklaşık 20 dönüm büyüklüğünde bir arazinin yaklaşık 1,6 milyon TL bedelle temin edilebileceği hesaplanmıştır.

- Etüt ve Proje Harcamaları**

Hangar yapının ve katlı bölümlerin projelendirilmesi, yatırımın işletmeye geçmeden önceki izinleri gibi harcamalar da dahil, etüt proje harcamaları için yapılacak masraflar aşağıdaki tabloda hesaplanmıştır.

Buna göre projelendirme harcamaları yaklaşık 414.000 TL olacaktır. Hesaplamalarda 30 Ekim 2020 tarihli MBDS Kuru (1 USD=8,32 T 1 EURO=9,21 TL) kullanılmıştır.

Tablo 19. Etüt ve Proje Giderleri

Etüt Proje ve İzinler	Toplam Tutar (TL)	Toplam Tutar (USD)
Mimari-Tesisat- İnşaat Projeleri	120.000	14.423
Fizibilite Raporunun Hazırlanması	120.000	14.423
Yapı Ruhsatı Bedeli, Yapı Kullanma İzin Belgesi, İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatı	150.000	18.028
ÇED Kapsam Dışı Dosyası Hazırlama İşİ	4.000	480
Diğer	20.000	2.403
TOPLAM	414.000	49.759

- Arazi Düzenleme ve Hazırlık Yapıları**

Arazinin ana yola cepheli olmadığı ve tarla vasfında olacağı öngörüldüğünden yaklaşık arazide inşaat öncesi basit düzeyde kazı, zemin düzeltme ve yer yer dolgu gerekebileceği düşünülmüş ve inşaat maliyetinin %5’i dolayında bir gider öngörülmüştür. Bu gidere inşaat sürecinde kullanılacak hazırlık yapılarının maliyeti de dahildir.

- Bina ve İnşaat Harcamaları**

Yatırım için kapalı plato olarak kullanılacak hangar türü yapının çelik uygulama ve prefabrik panellerle inşa edileceği öngörülmüştür.

Tablo 20. İnşaat Harcamaları

Yapılar	Toplam Zemin Alanı Ebat	Büyüklik m ²	Birim Maliyet TL/m ²	Toplam Tutar (TL)	Toplam Tutar (USD)	Açıklama
Depo Bölümü (h=6 m) Tek Katlı	12 m X 10 m	120	1100	132.000	15.865	II.Sınıf C Grubu (C3)
Hangar Yapı (h= 12 m) Tek Katlı (*)	40 m X 20 m	800	1600	1.280.000	153.846	III.Sınıf A Grubu (A11)
Dört Katlı Hazır Dekorlanmış Bölüm, Kostüm, Soyunma Odaları vb	10 m X 7 m X 4 Kat	680	1400	952.000	114.423	III.Sınıf B Grubu (B15)
Marangozhane ve Çok Amaçlı Kullanılabilecek Bölüm (h= 12 m) Tek Katlı (*)	13 m X 10 m	594	1600	950.400	114.230	III.Sınıf A Grubu (A11)
TOPLAM				3.314.400	398.365	

(*) Bina yüksekliği ve çelik konstrüksiyon yapının yanı sıra kullanılacak izolasyon malzemelerinin maliyeti dikkate alınarak birim fiyata ilâve yapılmıştır.

Ön fizibilite raporu hazırlanırken hesaplanan maliyetlerde, yapının bulunduğu lokasyona göre; hangar bölümündeki inşai özelliklerin truss ve ışık taşıma sistemlerine uygun tasarlanması, iç akustik için kullanılacak yapı malzemelerinin amaçlanan yapı özelliğini sağlayacak türde seçilmesi, tavanda karartma ve gerekli bulunursa ses ve ısı izolasyonu yapımının dikkate alınması gerekebilir.

- **Makine Ekipman Grubu Harcamaları**

Makine ekipman listesindeki 1 ve 6 numaralı ekipmanlar opsiyoneldir. Diğer bir deyişle bu ekipmanlar yatırım içinden çıkartılabileceği gibi yatırım tutarına GES PV paneli de ilave edilebilir. Burada kapalı film platosu olabilecek türde ve yapımcıların talebi olan hizmetleri karşılamaya yetecek asgari ekipman düzeyinde tasarımılanmış liste sunulmuştur.

Tablo 21. Makine Ekipman Harcamaları

Makine Ekipman, Cihazlar		Miktar	Birim Fiyat		Toplam Tutar TL
1	Personel Taşıma Platformu (Opsiyonel)	1	53.500	USD	445.120
2	Jeneratör 250 KVA	1	54.000	EURO	497.340
3	Trafo ve Eklentileri 250 KVA	1	25.000	EURO	230.250
4	Truss, Işık Askı Sistemi ile Elektrik ve Mekanik Alt Yapısı (Montaj Dahil)	Komple	190.000	EURO	1.749.900
5	Perde ve Ray Sistemleri (Montaj Dahil)	Komple	13.000	EURO	119.730
6	Işık Projektörleri (Opsiyonel)		83.500	EURO	769.035
	- 120 W LED'li ışık projektörleri	20			
	- 4'lü soğuk ışık projektörleri	20			
	- 6'lı soğuk ışık projektörleri	30			
7	Klima/Isıtma ve Havalandırma Teçhizatı		5.000	EURO	46.050
8	Depo Rafları		20.000	TL	20.000
9	Marangozhane Testere ve El Aletleri	Muhtelif	50.000	TL	50.000

10	Güvenlik Kamera Sistemi		10.000	EURO	92.100
11	Diğer				390.000
Toplam					4.409.525

- **Nakliye ve Sigorta Harcamaları**

Makine ekipman bedellerine nakliye dahildir.

- **Montaj Harcamaları**

Fiyatlara montaj bedelleri dahildir.

- **Tefriş, Demirbaş ve Taşıt Araçları**

Yatırımda kostüm ve oyuncular için soyunma odaları, ofis ve toplantı odası türünde bölümler söz konusu olacaktır. Bu bölümlerin mobilyaları çay ve basit düzeyde bir yemek bölümü olabilecek ekipmanlar için yaklaşık 200 bin TL'lik bir harcama öngörülmüştür. Yatırım için taşıt aracı gerekli olmayacaktır.

- **İşletmeye Alma Gideri**

Yatırımda herhangi bir imalat söz konusu olmayacağından işletmeye alma gideri söz konusu olmayacaktır.

- **Genel Giderler ile Fiziki Beklenmeyen Giderler**

Sırasıyla arsa bedeli hariç üst toplamın %5'i düzeyinde öngörülmüştür. Buna Göre Sabit Yatırım Tutarı aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

Tablo 22. Sabit Yatırım Tutarı

Yatırım Sürecinin Unsurları	Kümülatif İç Para (TL)	Kümülatif İç Para (USD)	1.Yıl İç Para (TL)	1.Yıl İç Para (USD)
A1. Arazi Temini Bedeli	1.600.000	192.307	1.600.000	192.307
B1. Etüt ve Proje Harcamaları	414.000	49.759	414.000	49.759
B2. Arazi Düzenleme Harcamaları	165.720	19.918	165.720	19.918
B3. İnşaat Harcamaları	3.314.400	398.365	3.314.400	398.365
B4. Makine Ekipman Grubu Harcamaları	4.409.525	529.990	4.409.525	529.990
B5. Nakliye Sigorta Harcamaları	-	-	-	-
B6. Montaj Harcamaları	-	-	-	-
B7. Tefriş, Demirbaş ve Taşıt Aracı Harcamaları	200.000	24.038	200.000	24.038
B8. İşletmeye Alma Gideri	-	-	-	-
B9. Genel Giderler (%5)	430.000	51.682	430.000	51.682
B10. Fiziki Beklenmeyen Giderler (%5)	451.500	54.266	451.500	54.266
Sabit Yatırım Tutarı (A+B)	10.985.145	1.320.312	10.985.145	1.320.312

4.2 Yatırımın Geri Dönüş Süresi

Yatırımın geri dönüş süresi, sektör yetkililerinden edinilen bilgiler çerçevesinde tespit edilmiştir. Sektördeki yetkililerden elde edilen bilgilere göre yatırımın geri dönüş süresi yaklaşık olarak 5 yıldır.

5. ÇEVRESEL ve SOSYAL ETKİ ANALİZİ

5.1 Çevresel Etki

Projenin sabit yatırım ve işletme sürecindeki faaliyeti ÇED'den muaftır. Bu muafiyet raporunun bedeli sabit yatırım tutarında dikkate alınmıştır. Bununla birlikte her yatırım ve işletme faaliyeti gibi çevreye olumsuz etki yaratabilecek katı, sıvı ve gaz atıkları, karbon emisyonu ve doğal kaynak tüketimi söz konusu olacaktır. Aşağıda bu atıklar ve kaynak tüketimine ilişkin özet bir tablo sunulmuştur.

Tablo 23. Atık ve Doğal Kaynak Kullanımı Durumu

Katı Atıklar	Teknik Kapasitede Yıllık Atık Miktarı	İdeal Bertaraf Biçimi
Organik atıklar	Ölçülmesi Gerekli	Ayrıştırılıp Kompost yapılabilir. Diğer türlü evsel atık sınıfında belediyeye teslim edilebilir.
Ambalaj vb (Plastik, kâğıt, metal teneke, içecek vb kutular)	Ölçülmesi Gerekli	Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğine göre atık ayrıştırma ve geri kazanım önlemleri alınmalıdır.
Marangoz atölyesinden çıkan ahşap ve metal atıklar	Ölçülmesi Gerekli	Ayrıştırılarak geri kazanımcılara teslim/satış yapılabilir.
Sıvı Atıklar	Teknik Kapasitede Yıllık Atık Miktarı	İdeal Bertaraf Biçimi
Kullanım suyu (Personel kullanımı)	Günlük kişi başı 20 litre dolayında	Atık su şebekeye verilmektedir.
Gaz Atıklar	Teknik Kapasitede Yıllık Atık Miktarı	İdeal Bertaraf Biçimi
Doğal gaz kullanımından kaynaklı CO ₂ ve türevleri	Ölçülmesi Gerekli	Enerji verimli kazanlar, izolasyon teknikleri ile yakıt kullanımı azaltılmalıdır. Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğine uygun emisyon değerleri izlenmelidir.
Doğal Kaynak Kullanımı	Teknik Kapasitede Yıllık Kullanım Miktarı	Önlem
Elektrik Tüketimi	MW	Tüketimi azaltma önlemlerinin yanı sıra GES paneli kullanımı artırılarak tüketim yenilenebilir enerjiye kaydırılabilir. İlerleyen dönemde sabit yatırıma eklenebilir. Yaklaşık maliyet 150 bin USD dolayındadır.
Su Tüketimi	Ton	Tüketimi azaltma önlemlerinin yanı sıra, ilerleyen dönemde yağmur suyu depolama sistemleri düşünülebilir.

Doğal kaynak kullanımı ve atıklar nedeni ile çevre üzerinde oluşan olumsuz etkileri azaltmak için düzenli ve sürekli fidan dikimi yapmak, yatırıma GES ve yağmur suyu depolama sistemi eklemek yerinde olabilir. Yatırım sonrasında ISO 20121 Sürdürülebilirlik Yönetim Sistemi Sertifikasyonuna gidilmesi önerilir.

5.2 Sosyal Etki

Söz konusu yatırım bölgedeki film çekimi faaliyetlerinden elde edilen katma değeri artırmak ve bölgenin doğal cazibesinin hak ettiği getiriyi elde etmek amacı ile planlanmıştır. Bu yatırımı anlamlı kılacak ve sürdürülebilirliği sağlayacak temel unsur bölgedeki insan kaynağının hedeflenen faaliyetleri, talep edilen nitelikte ve sürede karşılayabilecek nitelikli personelin varlığıdır.

Film yapımcıları bölgeye taşıdıkları insan sayısını azaltmak, barınma mekânları ile set mesafesini azaltmak, açık doğal setlerin yakınında yapay mekân gereksinimlerini hızlı ve düşük maliyetle karşılamak, bölgesel çekim açısından avantajlı planları bulmak, yöresel kültürel, el işi, bitki ve hayvan varlığı, gün ışığı, yeme içme ve bölgesel mutfak da dahil filmlerde gerekli olabilecek dekor, kostüm, görsel, efekt, cast, figürasyon vb her türlü girdiye erişimde dolaysız bir erişim talep etmektedir.

Bunun yanı sıra bölgesel film çekim faaliyetleri ve gelen ekiplerin çalışmalarının sebep olabileceği arkeolojik ve doğal değerlerin muhafazası da giderek kontrolsüz bir hırpalanma ve yok oluşa gitmemelidir. Bu nedenle kurulacak Film Ofisi ve Kapalı Platoda görev yapacak kişilerin personel listesinde verilen özellikleri haiz olması, oluşturulan hizmet tanımlarının hayata geçirilmesi önemlidir.

Orta vadede gerekli işgücü, öncelikli olarak verilebilecek hizmetleri ortaya koyacak bir ekipten, cast ajansları, figürasyon, organizasyon şirketi, oyuncu, senarist, makyöz, kostümcü, tasarımcı, dekorcu, ses teknisyeni, ışıkçı, set ekibine kadar uzanan muhtelif disiplinlerde bir çeşitliliği içermektedir. Kapadokya Üniversitesi'nin bu konuda bölge için ciddi bir şans olabileceği düşünülmektedir. Üniversitede açılacak ve bu insan niteliğini bölgedeki faaliyetlere kazandıracak bir bölüm ile üniversitenin eğer mevcut ise elinde değerlendirmeye müsait binalarının bu yatırım için kullanılması ideal bir çözüm olabilir. Böyle bir yöntemin mümkün olması durumunda üniversitenin koyacağı mekân altyapısını sağlama katkısına karşılık, üniversite öğrencilerinin stajlarının bu setlerde yapılmasını zorunlu kılmak nitelikli insan kaynağının yetişmesinde etkili olacaktır. Aynı zamanda mekânın korunması sorunu ortadan kaldırılacak ve güvenlik maliyetleri de azaltılmış olacaktır.

Kurulacak şirket ya da kurumsal yapıda kamu denetimi şarttır. Bunun yanı sıra yönetim, uluslararası pazarlama ve bölgesel canlı envanterin tutulmasında çalışacak personel ihtiyacının karşılanmasında, bölgede mevcut faaliyetleri kısıtlı imkânları ile yürüten, teknik bilgisi olan, bölgeyi tanıyan, tecrübeli, bilgi ve becerisi yüksek insanların bu yatırım çatısı altına kazandırılması kesinlikle düşünülmelidir. İşgücünün mevcut işini bu yatırım kapsamında genişletebilmesi, kendini gerçekleştirme, liyakat esaslı bir yapılanma ve hedeflenen faaliyetleri yapabilmesi, öncelikle gelecek vaad eden bir stratejinin ortaya konması, sağlıklı kurumlar arası işbirliği ve verilecek tatminkâr ücretlerle mümkün olabilir.

Bu yatırımdan amaçlanan katma değerın sağlanabilmesi için aşağıdaki unsurlar ön plana çıkmaktadır:

- Etkin bir ulusal ve uluslararası pazarlama faaliyetinin yapılması (*pazarlama turizm amaçlıdan ziyade film çekim ekiplerine sağlanacak hizmetin pazarlanması ve paket haline getirilmiş hizmetlerin ulusal ve uluslararası festivallerde düzenli tanıtımı biçiminde olmalıdır*),
- Pazarlanan hizmetleri bölgede sağlayacak bir arka plan faaliyetinin geliştirilmesi,
- Faaliyetlerin kaliteli ve sistemli şekilde yerine getirilmesi amacıyla nitelikli insan kaynağına sahip olunması,
- Kurumsal kapasitenin oluşturulması,
- Bölgesel düzeyde akademik desteklerden yararlanılması.

Yatırımın başarısı bu yapının kurulup işletilmesi ve bölge dinamikleri ile ilgili aktörlerin işbirliğine, sorumluluk almasına ve hedefe kitlenmiş bir kararlılığa bağlıdır.

Yatırımın bölgedeki turizm faaliyetlerine ve bölgeye kültür turizmi amacı ile gelen turistlerin artışını sağlayacak önemli bir katkısı da bölgede kullanılan setlerin ziyaret alanı haline getirilebilme potansiyeli ile yeni turizm alanı olarak ilân edilen bölgedeki olası otel yatırımları üzerinde olumlu etki yaratma potansiyelidir. Bölgesel doğal yapıların özelliği nedeniyle mevcut otellerin çoğu butik otel niteliğinde olup oda sayıları sınırlıdır. Film ekibinin bir arada kalabileceği sayıda odaya sahip sayılı otel mevcuttur. Dolayısı ile Ürgüp'te turizme açılan alanlar da dikkate alındığında bu ön fizibilitede irdelenen kapalı platoya ilâve olarak film ekiplerinin barınması ve aynı zamanda turizm amaçlı bir oteli de içeren alternatif yatırım da fizibilite hazırlama sürecinde irdelenmelidir.

KAYNAKLAR

Anadolu Ajansı, [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/abdden-sonra-en-fazla-dizi-ihrac-eden-ulke-turkiye/1641524>.

Bursa, Eskişehir, Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA), Animasyon Sektör Raporu 2018.

Emolument, Average Salary in Europe. Haziran 2020. [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.emolument.com/salary-reports/locations/europe/7248>

Habertürk Ekonomi Haberleri, [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.haberturk.com/kuresel-gise-gelirleri-2019-da-425-milyar-dolara-ulasti-2558070-ekonomi>

Habertürk (01.08.2018) [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.haberturk.com/midwood-projesi-iptal-mi-oldu-2084647-magazin>

Hürriyet Gazetesi Haberi (24.12.2019) [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/keyif/midwood-istanbul-film-studio-complex-2021de-faaliyete-girecek-41404947>

Hürriyet Emlak, [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.hurriyetemlak.com/nevsehir-urgup-aksalur-salur-satilik/tarla/94040-239>

Hürriyet Emlak, [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.hurriyetemlak.com/nevsehir-urgup-mustafapasa-yeni-satilik/turistik-arsa/84609-1341>

Hürriyet Emlak, [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.hurriyetemlak.com/nevsehir-merkez-guvercinlik-satilik/bag/110105-112>

Hürriyet Emlak, [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.hurriyetemlak.com/nevsehir-merkez-uchisar-asagi-satilik/tarla/78222-481>

İstanbulburda.com [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.istanbulburda.com/yasam/midwood-istanbul-film-studuyo-kompleksi-h2305.html>

KPMG in Romania, Minimum wage requirements within Europe in the context of posting of workers Raporu.

Ormanlı Okan, Dijitalleşme ve Türk Sineması, İstanbul Kültür Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2012.

On Birinci Kalkınma Planı Görsel Hizmetler Sektörünün Geliştirilmesi Çalışma Grubu Raporu <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/GorselHizmetlerSektorununGelistirilmesiCalismaGrubuRaporu.pdf>

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması, 2018.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Vatandaş Bildirimleri Yıllık Raporu 2017. Kamu oyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı,

Sahibinden com, [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.sahibinden.com/ilan/emlak-arsa-satilik-1-gayrimenkul-de-avanos-yolu-uzerinde-7.680m2-manzarali-bag-842892110/detay>

Sinema Televizyon Sendikası, Kamera Önünde ve Arkasında Çalışanlar İçin, Setlerde İş Sağlığı ve İşçi Sağlığı Rehberi, [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://www.sinematvsendikasi.org/wp-content/uploads/2015/10/%c4%b0SG-Klavuz.pdf>

T.C. Kalkınma Bakanlığı, 11. Kalkınma Planı (2019-2023) Görsel Hizmetler Sektörünün Geliştirilmesi, Çalışma Grubu Raporu, Ankara 2018.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019 Yılı İdare Faalyet Raporu., [Çevrimiçi]. Erişilebilir: <https://sgb.ktb.gov.tr/Eklenti/76537,2019idarefaaliyetraporufinal21102pdf.pdf?0>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Sınıflama Sunucusu, Sınıflamalar.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Nüfus İstatistikleri.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Bölgesel İstatistikler, Eğitim.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Sanayi ve Hizmet İstatistikleri.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Bölgesel İstatistikler, Kültür İstatistikleri

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Kültür İstatistikleri, Sinema İstatistikleri.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2012 Yılı Girdi-Çıktı Tablosu

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), Yıllık İstatistik Bültenleri

Yrd. Doç. Dr. Evrim ÖZKAN TÖRE, İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri 2010, İstanbul'da Kültür Ekonomisini Döndüren Çarklardan Biri: Film Endüstrisi, Temel Yapısal Özellikler, Fırsat ve Tehditler, Politika Önerileri, Sektörel Araştırma Raporu, Aralık 2010.

EKLER

Yatırımcı tarafından hazırlanacak detaylı fizibilitede, Ek-1'de yer alan analizlerin asgari düzeyde yapılması ve Ek-2 makine-teçhizat listesinin hazırlanması önerilmektedir.

Ek 1. Fizibilite Çalışması için Gerekli Olabilecek Analizler

- Ekonomik Kapasite Kullanım Oranı (KKO)

Sektörün mevcut durumu ile önümüzdeki dönem için sektörde beklenen gelişmeler, firmanın rekabet gücü, sektördeki deneyimi, faaliyete geçtikten sonra hedeflediği üretim-satış rakamları dikkate alınarak hesaplanan ekonomik kapasite kullanım oranları tahmini tesis işletmeye geçtikten sonraki beş yıl için yapılabilir.

Ekonomik KKO= Öngörülen Yıllık Üretim Miktarı /Teknik Kapasite

- Üretim Akım Şeması

Fizibilite konusu ürünün bir birim üretilmesi için gereken hammadde, yardımcı madde miktarları ile üretimle ilgili diğer prosesleri içeren akım şeması hazırlanacaktır.

- İş Akış Şeması

Fizibilite kapsamında kurulacak tesisin birimlerinde gerçekleştirilecek faaliyetleri tanımlayan iş akış şeması hazırlanabilir.

- Toplam Yatırım Tutarı

Yatırım tutarını oluşturan harcama kalemleri yıllara sari olarak tablo formatında hazırlanabilir.

- Tesis İşletme Gelir-Gider Hesabı

Tesis işletmeye geçtikten sonra tam kapasitede oluşturması öngörülen yıllık gelir gider hesabına yönelik tablolar hazırlanabilir.

- İşletme Sermayesi

İşletmelerin günlük işletme faaliyetlerini yürütebilmeleri bakımından gerekli olan nakit ve benzeri varlıklar ile bir yıl içinde nakde dönüşebilecek varlıklara dair tahmini tutarlar tablo formunda gösterilebilir.

- Finansman Kaynakları

Yatırım için gerekli olan finansal kaynaklar; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynakların toplamından oluşmaktadır. Söz konusu finansal kaynaklara ilişkin koşullar ve maliyetler belirtilebilir.

- Yatırımın Kârlılığı

Yatırımı değerlendirmede en önemli yöntemlerden olan yatırımın kârlılığının ölçümü aşağıdaki formül ile gerçekleştirilebilir.

Yatırımın Kârlılığı= Net Kâr / Toplam Yatırım Tutarı

- Nakit Akım Tablosu

Yıllar itibariyle yatırımda oluşması öngörülen nakit akışını gözlemlemek amacıyla tablo hazırlanabilir.

- Geri Ödeme Dönemi Yöntemi

Geri Ödeme Dönemi Yöntemi kullanılarak hangi dönem yatırımın amorti edildiği hesaplanabilir.

- Net Bugünkü Değer Analizi

Projenin uygulanabilir olması için, yıllar itibariyle nakit akışlarının belirli bir indirgeme oranı ile bugünkü değerinin bulunarak, bulunan tutardan yatırım giderinin çıkarılmasıyla oluşan rakamın sıfıra eşit veya büyük olması gerekmektedir. Analiz yapılırken kullanılacak formül aşağıda yer almaktadır.

$$NBD = \sum_{t=0}^n \frac{NA_t}{(1-k)^t}$$

NA_t : t. Dönemdeki Nakit Akışı

k: Faiz Oranı

n: Yatırımın Kapsadığı Dönem Sayısı

- Cari Oran

Cari Oran, yatırımın kısa vadeli borç ödeyebilme gücünü ölçer. Cari oranın 1,5-2 civarında olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Likidite Oranı, yatırımın bir yıl içinde stoklarını satamaması durumunda bir yıl içinde nakde dönüşebilecek diğer varlıklarıyla kısa vadeli borçlarını karşılayabilme gücünü gösterir. Likidite Oranının 1 olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{(\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar})}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Söz konusu iki oran, yukarıdaki formüller kullanılmak suretiyle bu bölümde hesaplanabilir.

- Başabaş Noktası

Başabaş noktası, bir firmanın hiçbir kar elde etmeden, zararlarını karşılayabildiği noktayı/seviyeyi belirtir. Diğer bir açıdan ise bir firmanın, giderlerini karşılayabildiği nokta da denilebilir. Başabaş noktası birim fiyat, birim değişken gider ve sabit giderler ile hesaplanır. Ayrıca sadece sabit giderler ve katkı payı ile de hesaplanabilir.

$$\text{Başabaş Noktası} = \frac{\text{Sabit Giderler}}{(\text{Birim Fiyat} - \text{Birim Değişken Gider})}$$

Ek 2. Yerli/İthal Makine-Teçhizat Listesi

İthal Makine / Teçhizat Adı	Miktarı	Birimi (Adet, kg, m ³ vb.)	F.O.B. Birim Fiyatı (\$)	Birim Maliyeti (KDV Hariç, TL)	Toplam Maliyet (KDV Hariç, TL)	İlgili Olduğu Faaliyet Adı

Yerli Makine / Teçhizat Adı	Miktarı	Birimi (Adet, kg, m ³ vb.)	Birim Maliyeti (KDV Hariç, TL)	Toplam Maliyeti (KDV Hariç, TL)	İlgili Olduğu Faaliyet Adı

Cevher Dudayev Mah. Vatan Cad. No:42/1 Merkez / NEVŞEHİR
Tel: 0 (384) 214 36 66 - Faks: 0 (384) 214 00 46

E-Posta: info@ahika.gov.tr | www.ahika.gov.tr

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz